

TRASA ROWEROWA „Węgłem pisana”

os. Zofiówka • Bzie • os. Arki Bożka • os. Moszczenica • os. Zdrój • os. Przyjaźń • os. Jastrzębie Dolne • Karviná-Ráj • Karviná-Darkov • Karviná-Fryštát • Karviná-Doly

Trasa rowerowa „Węgłem pisana” stanowi propozycję aktywnego spędzenia wolnego czasu dla wszystkich, którzy mają ochotę poznać historię i współczesne oblicze miejsc związanych z tradycjami górniczymi Jastrzębia-Zdroju i Karviny. Szlak przebiega fragmentem subtrasy 9N, subtrasy 126Y Euroregionalnej Pętli Rowerowej 24C, Europejskiej Trasy Rowerowej Eurovelo R4, pieszo-rowerowej ścieżki dziedzictwa kulturowego „Szlakiem Zamków nad Piotrówką”, subtrasy 6097 i subtrasy 6110.

OPIS TRASY:

Trasa bierze swój początek na osiedlu Zofiówka (ul. Rybnicka 6, 279 m n.p.m.). Charakterystyczny dla tej części Jastrzębia-Zdroju jest zespół budynków Kopalni Węgla Kamiennego „Zofiówka”. Zakład budowano w latach 1962-1969. W 1974 r. kopalnię przemianowano na „Manifest Lipcowy”, a szesnaście lat później przywrócono jej wcześniejsze brzmienie. Kopalnia odegrała ogromną rolę w upadku komunizmu. Z 27 na 28 sierpnia 1980 r. górnicy z KWK „Manifest Lipcowy” jako pierwsi na Śląsku rozpoczęli strajk. Później dołączyli do nich przedstawiciele kolejnych kopalni. Wtedy to Jastrzębie-Zdrój obok Gdańska oraz Szczecina stało się trzecim dużym ośrodkiem protestu społecznego w Polsce. 3 września 1980 r. ówczesne władze, chcąc zapobiec eskalacji napięcia, podpisały z górnikami dokument zwany „Porozumieniem jastrzębskim” określający warunki płacowe, socjalno-bytowe oraz sposób zarządzania i organizację pracy w kopalniach. Upamiętniając tamte wydarzenia, przed wejściem do zakładu postawiono pomnik.

Od stycznia 2011 r. KWK „Zofiówka” funkcjonuje w ramach kopalni zespółonej KWK „Borynia-Zofiówka”, natomiast od 1 stycznia 2013 r. wchodzi w skład kopalni „Borynia-Zofiówka-Jastrzębie”. Zakład produkuje węgiel koksowy typu 35.1 z wykorzystaniem pięciu czynnych szybów. Na terenie kopalni znajduje się m.in. sortownia, plac materiałowy i zakład przerobczy, natomiast obok kopalni zlokalizowano elektrociepłownię „Zofiówka”. Najlepszym punktem obserwacyjnym, z którego można zobaczyć zakład jest wiadukt znajdujący się nad bocznicą kolejową.

Wsiadamy na rower i podążamy w stronę osiedla Arki Bożka. Kierujemy się na południe kolejno ul. Rybnicką, Pszczyńską i Korfantego, aż do skrzyżowania z ul. Cichą (po drodze towarzyszy nam subtrasa 13Z oraz 9N). Gdybyśmy skręcili na nim w lewo i pojechali dalej ul. Cichą, Świerczewskiego

i Libowiec, dotrzemy do dzielnicy Bzie, w której prowadzona jest budowa nowego szybu wydobywczego na polu Bzie-Dębina. Wydobycie węgla ma się rozpocząć w 2017 r., a jego eksploatacja powinna potrwać co najmniej do 2070 r.



Szyb w Bziu, foto: archiwum miasta Jastrzębie-Zdrój

My skręcamy w prawo i po chwili wjeżdżamy w ul. Podhalańską. Zmierzamy w kierunku zachodnim, mijając osiedla mieszkaniowe. Skręcamy w odchodzącą w lewo ul. Popiełuszki i docieramy do kościoła rzymskokatolickiego pw. Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła zwanego kościołem „na górcie” (ul. ks. Popiełuszki 1a, 252 m n.p.m.).

Znajdująca się niedaleko osiedla Arki Bożka świątynia jest symbolem wiary, pracy i „Solidarności”. Kościół, który został zaprojektowany przez Mieczysława Króla składa się z dwóch kondygnacji - dolnej z 1976 r. poświęconej św. Janowi Nepomucenowi oraz górnej, wybudowanej w 1980 r. i poświęconej Najświętszej Marii Pannie Matce Kościoła. Przy kościele postawiono pomnik „Modlitwy za Ojczyznę” poświęcony górnikom i mieszkańcom miasta.

<4,5 km> - /4,5 km asfalt/

Ruszamy dalej w stronę Moszczenicy ul. Podhalańską i Jagielly (z lewej strony dołącza Euroregionalna Pętla Rowerowa 24C, która prowadzi nas aż do Zdroju). Dojeżdżamy do al. Jana Pawła II. Skręcając w prawo, można dotrzeć do kompleksu sportowego, stanowiącego bazę dla jastrzębskich klubów. W jego skład wchodzi nowoczesna Hala Widowiskowo-Sportowa (al. Jana Pawła II 6) zmodernizowana w latach 2006-2011. Kompleks jest często wykorzystywany przez zespół siatkarki z Klubu Sportowego „Jastrzębski Węgiel” podczas zawodów rangi ogólnopolskiej czy europejskiej. Znajdujące się niedaleko hali lodowisko „Jastor” (ul. Leśna 4), zostało wybudowane 1975 r., a zmodernizowane w 2005 r. Dzięki temu m.in. hokeiści JKH GKS „Jastrzębie” mają doskonałe warunki do treningów.

My skręcamy w lewo w stronę Jastrzębskiej Strefy Aktywności Gospodarczej. Jest ona spółką utworzoną w 2000 r. przy połowicznym udziale Urzędu Miasta w Jastrzębiu-Zdroju i Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. na terenie zlikwidowanej KWK „Moszczenica”. Strefa ma na celu zagospodarowanie terenów dawnej kopalni, stosując zachęty dla firm

i inwestorów do prowadzenia działalności gospodarczej w Jastrzębiu-Zdroju. Podążając kolejno ul. Broniewskiego, Słowackiego i 1 Maja wjeżdżamy do centrum Zdroju (258 m n.p.m.). W zlokalizowanym naprzeciwko Domu Zdrojowego budynku Łazienek II z 1912 r. mieści się dziś Galeria



Galeria Historii Miasta, foto: archiwum miasta Jastrzębie-Zdrój

Historii Miasta (ul. Witczaka 4). Można w niej zobaczyć multimedialną ekspozycję górniczą, wystawę rzeźby w węglu i graficie przedstawiającą twórczość górników z jastrzębskich kopalni oraz filmy poświęcone pracy górników pod ziemią. Z tradycjami górniczymi Jastrzębia-Zdroju wiąże się również dawne sanatorium Spółki Brackiej (ul. 1 Maja 61) z 1912 r., w którym niegdyś pacjentami byli pracownicy śląskich kopalni. Leczone w nim głównie gościec stawów i mięśni. Od 1998 r. w budynku mieściły się sale dydaktyczne filii Uniwersytetu Śląskiego, a obecnie (od 2010 r.) w budynku znajduje się Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

<8,6 km> - /4,1 km asfalt/

Opuszczamy Zdrój i ruszamy w stronę osiedla Przyjaźń. Podążamy za znakami subtrasy 126Y, jadąc kolejno ul. Witczaka, Wodzisławską, szutrowym traktem wzdłuż osiedla Bożej Góry Prawej, ul. Bożej Góry Prawej, ścieżką wzdłuż torów kolejowych, ul. Bogoczowiec i ul. Górniczą. Docieramy do Kopalni Węgla Kamiennego „JAS-MOS” (ul. Górnicza 1, 254 m n.p.m.).

Zakład, który pierwotnie nosił nazwę KWK „Jastrzębie” budowano w latach 1955-1962. Równolegle powstawała nieistniejąca już dziś kopalnia „Moszczenica” oddana do użytku w 1966 r. W 1995 r. doszło do połączenia obu zakładów, tworząc kopalnię „JAS-MOS”. Cztery lata później rozpoczęła się likwidacja KWK „Moszczenica” zakończona w 2000 r. „JAS-MOS” posiada obecnie pięć szybów. Charakterystycznym, okrągłym budynkiem wchodzącym w skład kopalni jest cechownia, w której dawniej pracownicy zakładu oraz mieszkańcy oglądali mecze bokserskie. Przed kopalnią postawiono monumentalną rzeźbę „Rodzina górnicza” wykonaną z grafitu. Jej wysokość wynosi 3 m.

<12,3 km> - /0,3 km szuter; 3,4 km asfalt/

Jednym z ubocznych skutków wydobywania węgla, które możemy zaobserwować w Jastrzębiu Dolnym są zwałowiska odpadów górniczych zwane hałdami. Z uwagi na to, że trafia do nich kamień płonny, mogą one emitować szkodliwe promieniowanie, jak również powodować samozapłon. Na terenie miasta znajdują się trzy takie hałdy: „Borynia-Jar”, „Kościelnik” i „Pochwacie”. Aby móc lepiej zobaczyć tą ostatnią, można pojechać dalej subtrasą 126Y (ul. ks. Bednorza, Szybową i Długą).

My zmierzamy w stronę Republiki Czeskiej (kierunek: Karviná-Ráj). Wracamy znanym odcinkiem subtrasy 126Y do dzielnicy zdrojowej. Stąd aż do skrzyżowania ul. Leśnej z ul. Borowicką w Gólkowicach będziemy podróżować prawie wyłącznie Euroregionalną Pętlą Rowerową 24C i pokrywającą się z nią Europejską Trasą Rowerową Eurovelo R4 (do Moszczenicy biegnie również oznakowanie subtrasy 9N). Dojeżdżamy do centrum miejscowości i skręcamy w lewo w ul. Piotrowicką. Dalej prowadzi nas pieszo-rowerowa ścieżka dziedzictwa kulturowego „Szlakiem Zamków nad Piotrówką”, wraz z którą przekraczamy granicę i zostawiamy za plecami wioskę Prstná oraz Dolní Marklovice.

Na krzyżówce „Szlaku Zamków nad Piotrówką” z subtrasą 6097, skręcamy w prawo, kontynuując naszą podróż subtrasą 6097, a następnie subtrasą 6110 (ul. Mickiewiczowa, Borovského, U Farmy). Jedziemy przez dzielnicę Karviná-Ráj, której górnicze korzenie związane są z nieistniejącym już dziś renesansowym zamkiem Ráj wybudowanym w latach 1564-1571. Po konfiskacie w 1945 r., zamek stał się majątkiem państwa Czechosłowackiego i był wykorzystywany głównie jako internat dla uczniów, a później także na potrzeby polskiej szkoły podstawowej. W latach 1955-1968 działał tu szpital. W wyniku pożaru w 1976 r. obiekt spłonął, a cztery lata później został całkowicie zburzony.

Docieramy do skrzyżowania, na którym skręcamy w prawo (ul. Polską). Podążamy na północny-zachód, a następnie (przed mostkiem) na południowy-wschód (ul. Kubiszowa) i dojeżdżamy do kapliczki św. Anny i rzeźby św. Jana Nepomucena z II poł. XVIII w. (239 m n.p.m.).

<37,3 km> - /0,3 km szuter; 24,7 km asfalt/

Ruszamy dalej w stronę Karviny-Darkov, jadąc kolejno ul. Kubiszowa, Za Splavem i drogą leśną wzdłuż brzegu rzeki Olzy. Wjeżdżamy na most łukowy w dzielnicy uzdrowskiej i pokonujemy krótki odcinek subtrasą 6097 (ul. Svornosti) oraz drogą lokalną. Po chwili docieramy do zbiornika wodnego zwanego Darkowskim Morzem (Darkovské moře) (229 m n.p.m.).

Zbiornik, którego powierzchnia wynosi 32 ha, a maksymalna głębokość 28 m, powstał w wyniku eksploatacji węgla. Od połowy lat 90. XX w. poddaje się go sukcesywnie rekultywacji. W chwili obecnej prowadzona jest rekultywacja biologiczna mająca na celu posianie trawy i zadrzewienie okolicy. W przyszłości ma to być idealne miejsce do uprawiania sportów wodnych. Dziś zbiornik odwiedzany jest chętnie przez fotografów i wędkarzy.

<38,8 km> - /0,3 km droga gruntowa; 1,2 km asfalt/

Wsiadamy ponownie na rower i jedziemy w kierunku zabytkowej dzielnicy Karviná-Fryštát. Praktycznie cały czas będzie nam towarzyszył subtrasa 6097. Pokonujemy kolejno ul. Lázeňská i Karola Śliwky. Na pierwszym skrzyżowaniu skręcamy w lewo, zmierzamy obok odnowionego głównego targu i ul. Hrnčířskou docieramy do celu (Masarykovo náměstí, 236 m n.p.m.).

W znajdującym się przy głównym placu dzielnicy Fryštát Muzeum Tešinska (Masarykovo náměstí 10) można zobaczyć stałą ekspozycję przedstawiającą historię niegdyś samodzielnych miast i wsi dzisiejszej Karviny, jak również związane z nią tradycje przemysłowe, górnicze i uzdrowskowe.

<41,1 km> - /2,3 km asfalt/

Opuszczamy zabytkowe centrum miasta i udajemy się w kierunku południowo-zachodnim do dzielnicy Karviná-Doly. Zmierzamy początkowo ul. Karola Śliwky. Skręcamy w lewo w główną arterię przechodzącą przez centrum (ul. Ostravská) i jedziemy nią kilka kilometrów. Po drodze (po lewej stronie) mijamy Golf Resort Lipiny znajdujący się w części Karviná-Fryštát (ul. Ostravská 2066/31). Kompleks powstał w przemysłowej części miasta pomiędzy dwoma czynnymi szybami i stanowi doskonały przykład zagospodarowania terenów pokopalnianych. Składa się z 18. dołkowego pola golfowego przeznaczonego dla początkujących i zaawansowanych graczy, 9. dołkowego pola mistrzowskiego, oświetlonych miejsc treningowych, sal konferencyjnych, restauracji, boiska i kąpieliska dla dzieci. Nad kompleksem dominuje replika wieży wyciągowej, z której rozciąga się widok na pole golfowe i okolice. Podążamy dalej i po kilku kilometrach dojeżdżamy do kościoła rzymskokatolickiego pw. św. Piotra z Alkantary (ul. Ostravská, 231 m n.p.m.).

„Czeska Piza” - jak nazywana jest świątynia, pochodzi z 1736 r. Od czasu rozpoczęcia wydobywania węgla kamiennego w 1854 r. pod kościołem wybrano w sumie 27 warstw o całkowitej miąższości 46,82 m, co spowodowało, że kościół obniżył się o 37 m, a jego odchylenie od pionu wynosi dziś 6,8° w kierunku południowym. Naprzeciwko kościoła, po drugiej stronie ulicy znajduje się pomnik oraz grób ofiar katastrofy górniczej, która miała miejsce w 1924 r.

<46,1 km> - /5 km asfalt/

Gdybyśmy jadąc od strony Karviny-Fryštátu, skręcili w lewo przed kościołem, dotrzemy do nieczynnej dziś kopalni „Gabriela” założonej w 1854 r. (ul. Řemeslnická). Dwa lata po jej otwarciu doszło do wybuchu metanu, a w roku 1859 do pożaru. Ówczesni właściciele sprzedali kopalnię w 1862 r. arcyksięciu Albrechtowi. W latach



Čl 3 / Cel 3
2007-2013



EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013

PRZEKRACZAMY GRANICE

1870-1871 zbudowano na jej terenie dwa szyby, natomiast w 1872 r. bocznice łączącą zakład z koleją koszycko-bogumińską. W 1906 r. zakład wszedł w skład majątku spółki górniczo-hutniczej. Do 1945 r. przechodził on jeszcze kilkukrotnie w ręce nowych właścicieli. W 1947 r. zmieniono



Kopalnia Gabriela, foto: archiwum miasta Karvina

nazwę kopalni na „UNRRA”, a w 1950 r. na „Pokój”. Końcem lat 50. połączono ją z kopalnią „1 Maj”. Po 1989 r. w trakcie restrukturyzacji górnictwa było wiadomo, że zakład nie przetrwa. Ostatecznie zamknięcie kopalni nastąpiło w 2004 r. Niecałe 2 km dalej, w kierunku południowym, znajduje się druga dziś już nieczynna kopalnia - „Barbora” (ul. U Barbory). Pierwsze odwierty na tym terenie prowadzono w 1898 r. W trakcie swojej historii zakład kilka razy zmieniał nazwę. Początkowo była nią „Austria”, od 1918 r. „Józef Piłsudski”, a od 1920 r. „Barbora”. Po II wojnie światowej kopalnię zmodernizowano, zmechanizowano i połączono z kopalnią „Hohenegger”, nadając nazwę „1 Maj”. W 1958 r. została połączona z zakładem „Gabriela”. Ostatni wagon z węglem wyjechał z niej w grudniu 2002 r.

W tym miejscu należy dodać, że dziś na terenie miasta (w dzielnicy Karviná-Doly) znajdują się siedziby dwóch czynnych kopalni: „Karviná” (ul. ČSA č. p. 1) oraz „Darkov” (Karviná-Doly 2179). Ponadto na południe od Karviny położona jest kopalnia „ČSM” (Stonava 1077). Na koniec dnia jedziemy jeszcze zobaczyć pozostałości kopalni „Jindřich”. Ulicą Ostravską dojeżdżamy do ronda, na którym skręcamy w prawo (pierwszym zjazdem) i podążając drogą lokalną osiągamy cel (256 m n.p.m.). Z dawnego zakładu zlikwidowanego w 1998 r. pozostał obecnie 50 m komin o solidnym stożkowatym cokole osadzonym na czworokątnej podstawie. Część kominu nad gzymsem ozdobiono tryglifami, natomiast naroża obłożono kamieniem.

W tym miejscu kończy się rowerowa wycieczka.

<47,9 km> - /1,8 km asfalt/



CYKLISTICKÁ TRASA „Uhelná stezka“

sídl. Zofiówka • Bzie • sídl. Arki Bożka •
sídl. Moszczenica • sídl. Zdrój • sídl. Przyjaźń •
sídl. Jastrzębie Dolne •
Karviná-Ráj • Karviná-Darkov • Karviná-Fryštát •
Karviná-Doly

Cyklistická trasa „Uhelná stezka“ nabízí aktivní trávení volného času pro všechny, kteří chtějí poznat historii a současnost míst souvisejících s hornickými tradicemi Jastrzębia-Zdroju a Karviné. Trasa vede úsekem subtrasy 9N, subtrasy 126Y Euroregionálního cyklookruhu č. 24C, Evropské cyklistické trasy Eurovelo R4, pěší a cyklistické stezky kulturního dědictví „Po stopách zámků nad Petrůvkou“, subtrasy 6097a subtrasy 6110.

POPIS TRASY:

Trasa začíná na sídlišti Zofiówka (ul. Rybnicka 6, 279 m.n.m.). Charakteristický pro tuto část Jastrzębia-Zdroju je komplex budov dolu Zofiówka (Kopalni Węgla Kamiennego - KWK „Zofiówka“). Podnik byl budován



KWK „Zofiówka“,
foto: R.Sitek

v letech 1962-1969. V r. 1974 byl důl přejmenován na Červencový manifest („Manifest Lipcowy“) a po šestnácti letech mu byl navrácen název původní. Důl odehrál důležitou roli během úpadku komunismu. Z 27. na 28. srpna r. 1980 horníci z dolu Červencový manifest začali jako první na Slezsku stávkovat. Později se k nim připojili zástupci dalších dolů, a tak se Jastrzębie-Zdrój vedle Gdaňska a Szczecina stalo třetím velkým centrem sociálních protestů v Polsku. 3. září r. 1980 chtěla tehdejší vláda zabránit napětí mezi horníky, a proto s nimi podepsala dokument zvaný **Jastrzębská dohoda**. V ní byly zahrnuty platební, sociální a bytové podmínky a také způsob správy a organizace práce v dolech. Před vchodem do podniku byl postaven **pomník**, aby všem připomínal o těchto událostech.

Od ledna r. 2011 důl Zofiówka funguje v rámci spojených dolů Borynia-Zofiówka a od 1. ledna r. 2013 je součástí dolů Borynia-Zofiówka-



Jastrzębie. Podnik vyrábí koks typu 35.1 s využitím pěti činných šachet. Na území dolu se nachází mj. třídicí místo, prostranství určené k uložení materiálu a zpracovatelský závod a vedle dolu se nachází **teplárna Zofiówka**. Místem, ze kterého uvidíte podnik nejlépe, je viadukt nacházející se nad železniční vlečkou.

Sedáme na kolo a jedeme ve směru **sídliště Arki Bożka**. Směřujeme na jih a jedeme postupně ul. Rybnicka, Pszczyńska a Korfantego až ke křižovatce s ul. Cichą (po cestě nás doprovází subtrasa 13Z a 9N). Kdybychom na ní odbočili vlevo a jeli dále ul. Cichą, Świerczewskiego a Libowiec, přijeli bychom do městské části **Bzie**, v níž probíhá stavba **nové důlní šachty** na poli Bzie-Dębina. Těžba uhlí má být započatá v r. 2017 a jeho exploatace by měla trvat minimálně do r. 2070.

My odbočujeme vpravo a po chvíli přijíždíme na ul. Podhalańska. Směřujeme na západ a po cestě mijíme **sídliště**. Odbočujeme na ul. Popieluski směřující doleva a přijíždíme k **římskokatolickému kostelu Nejsvětější Panny Marie Matky církve** nazývaného kostelem „na kopečku“ (ul. ks. Popieluski 1a, 252 m.n.m.).

Tato svatyně nacházející se poblíž **sídliště Arki Bożka** je symbolem víry, práce a „Solidarności“. Kostel, který navrhl Mieczysław Król, se skládá ze dvou podlaží – dolního z r. 1976 věnovaného sv. Janu Nepomuckému a horního, postaveného v r.1980, věnovaného Nejsvětější Panně Marii Matce církve. U kostela byl postaven **pomník Modlitby za vlast** věnovaný horníkům a obyvatelům města.

<4,5 km> - /4,5 km asfalt/



Pomník Modlitby za vlast.,
foto: archiv města Jastrzębie-Zdrój

Pokračujeme dále ve směru **Moszczenicy** ul. Podhalańska a Jagielly (zleva se připojuje Euroregionální cyklookruh č. 24 C, který nás dovede až do Zdroju). Přijíždíme k al. Jana Pawła II. Když odbočíme vpravo, můžeme dojet ke komplexu, který zajišťuje sportovní zařízení pro kluby z Jastrzębie. Komplex se skládá z moderní **Víceúčelové sportovní haly** (al. Jana Pawła II 6) modernizovány v roce 2006-2011.

CZ

Je často využíván volejbalovým družstvem Sportovního klubu Jastrzębski Węgiel během celostátních či evropských závodů. **Zimní stadion Jastor** nacházející se nedaleko haly (ul. Leśna 4) byl postaven v roce 1975, modernizovaný v roce 2005, díky čemuž i hokejisté JKH GKS Jastrzębie mají dokonalé podmínky pro trénink.

My odbočujeme vlevo ve směru **Jastrzębské sféry ekonomické aktivity (Jastrzębska Strefa Aktywności Gospodarczej)**. Sféra je společností, kterou v r. 2000 v rámci rovné účasti založil Městský úřad v Jastrzębiu-Zdroju a Jastrzębská uhelná společnost (Jastrzębska Spółka Węglowa S.A.) na území zlikvidovaného dolu Moszczenica. Jejím cílem je správa území někdejšího dolu a motivovat firmy a investory k podnikání na území Jastrzębia-Zdroju. Jedeme postupně ul. Broniewskiego, Slowackiego a 1 Maja a vjíždíme do centra **Zdroju (258m.n.m.)**.

V Łazienkach II z r. 1912 nacházejících se naproti Lázeňskému domu sídlí **Galerie historie města** (ul. Witczaka 4). Můžeme v ní zhlédnout multimediální hornickou expozici, výstavu soch v uhlí a grafitu zobrazující tvorbu horníků z jastrzębských dolů a filmy věnované práci horníků pod zemí. S hornickými tradicemi Jastrzębia-Zdroju se pojí i **někdejší sanatorium Spółki Brackiej** (ul. 1 Maja 61) z r. 1912, v němž se kdysi léčili zaměstnanci slezských dolů. Léčily se tam především kloubní a svalový revmatismus. Od r. 1998 se tam nacházely učebny Slezské univerzity a nyní (od r. 2010) **Meziměstského didaktického střediska Hornicko-hutnické akademie v Krakowiu**.

<8,6 km> - /4,1 km asfalt/

Opouštíme **Zdrój** a jedeme ve směru **sídliště Przyjaźń**. Pokračujeme po označené subtrase 126Y, jedeme následně ul. Witczaka, Wodzisławską, šterkovou cestou podél sídliště Bożej Góry Prawej, ul. Bożej Góry Prawej, stezkou podél železniční trati, ul. Bogoczowiec a ul. Górnicza 1, 254 m.n.m.).

Podnik, který se původně jmenoval důl Jastrzębie, byl vybudován v letech 1955-1962. Souběžně vznikal dnes už neexistující důl Moszczenica uvedený do provozu v r. 1966. V r. 1995 r. se oba podniky sloučily, a tak vznikl důl JAS-MOS. Po čtyřech letech začala likvidace dolu Moszczenica, která byla dokončena v r. 2000. JAS-MOS nyní vlastní pět šachet. V charakteristické kulaté budově, jež je součástí dolu, kdysi zaměstnanci podniku a obyvatelé sledovali boxerské zápasy. Před dolem stojí monumentální **socha Hornická rodina** vytvořená z grafitu. Její výška činí 3 m.

<12,3 km> - /0,3 km suť; 3,4 km asfalt/

Jedním z vedlejších účinků těžby uhlí, kterých jsme si mohli v **Jastrzębiu Dolnym** všimnout, jsou skládky důlního odpadu zvané **haldy**. S ohledem na to, že se tam dostane doprovodná hornina, mohou vyzařovat škodlivé záření anebo také způsobit samovznícení. Na území města se nacházejí tři takové haldy: Borynia-Jar, Kościelniok a **Pochwacie**. Abychom si mohli prohlédnout tu poslední, můžeme dále pokračovat subtrasou 126Y (ul. ks. Bednorza, Szybowa a Długa).

My jedeme ve směru České republiky (směr: **Karviná-Ráj**). Vracíme se už známým úsekem subtrasy 126Y do

CZ

lázeňské části města. Odtud až ke křižovatce ul. Leśnej s ul. Borowicką v Gołkowicach pojedeme téměř výhradně po Euroregionálním cyklookruhu č. 24C a Evropské cyklistické trase Eurovelo R4 (do Moszczenicy vede také subtrasa 9N). Přijíždíme do centra obce a odbočujeme vlevo na ul. Piotrowicką. Dále nás povede pěší a cyklistická stezka kulturního dědictví „Po stopách zámků nad Petrůvkou“, po níž překračujeme hranice a za zády necháváme vesnice Prstná a Dolní Marklovice.

Na křižovatce stezky „Po stopách zámků nad Petrůvkou“ a subtrasy 6097 odbočujeme vpravo a dále pokračujeme po subtrase 6097 a subtrase 6110 (ul. Mickiewiczowa, Borovského, U Farmy). Projíždíme městskou částí **Karviná-Ráj**, jejíž hornické kořeny jsou spjaty s již neexistujícím renesančním **zámkem Ráj** postaveným v letech 1564-1571. Po konfiskaci v r. 1945 se zámek stal majetkem Československa a byl využíván jako hlavní internát pro hornické učně, později jako polská obecná škola. V letech 1955-1968 tu fungovala nemocnice. V r. 1976 objekt vyhořel a po čtyřech letech byl úplně zbourán.

Přijíždíme ke křižovatce, na níž odbočujeme vpravo (ul. Polská). Směřujeme na severozápad, pak před mostkem na jihovýchod (ul. Kubiszowa) a nakonec přijíždíme ke **kapličce sv. Anny a soše sv. Jana Nepomuckého** z II. pol. XVIII. století. (239 m.n.m.).

<37,3 km> - /0,3 km suť; 24,7 km asfalt/

Pokračujeme dál ve směru **Karviné-Darkova**. Jedeme postupně ul. Kubiszowa, Za Splavem a lesní cestou podél břehu řeky Olše. Vjíždíme na obloukový most v lázeňské části města a chvíli jedeme po subtrase 6097 (ul. Svornosti) a po místní komunikaci. Po chvíli přijíždíme k vodní nádrži zvané **Darkovským mořem (229 m.n.m.)**.



Darkovské moře,
foto: archiv města Karvina

Nádrž o ploše 32 ha a maximální hloubce 28 m vznikla jako výsledek exploatace uhlí. Od poloviny 90. let XX. století tu probíhá postupná rekultivace. V současné chvíli probíhá v rámci biologické rekultivace zatravnování plochy a vysazování stromků. V budoucnosti se má jednat o ideální místo určené pro vodní sporty. Nyní nádrž ochotně navštěvují fotografové a rybáři.

<38,8 km> - /0,3 km polní cesta; 1,2 km asfalt/

Opět sedáme na kolo a jedeme ve směru historické městské části **Karviná-Fryštát**. Prakticky po celou dobu nás bude doprovázet subtrasa 6097. Pokračujeme postupně

CZ

ul. Lázeňská a Karola Šliwky. Na první křižovatce doleva - kolem nově opraveného centrálního tržiště a přes ulici Hrnčířskou až do cíle (Masarykovo náměstí, 236 m.n.m.). V **Muzeu Těšínska** nacházejícím se u náměstí městské části Fryštát (Masarykovo náměstí 10) můžeme zhlédnout stálou expozici představující historii kdysi samostatných měst a vsí dnešní Karviné a s tím spojené průmyslové, hornické a léčebné tradice.

<41,1 km> - /2,3 km asfalt/



Muzeum Těšínska,
foto: archiv města Karvina

Opouštíme starobylé centrum města a jedeme dále jihozápadním směrem do městské části **Karviná-Doly**. Nejdříve jedeme ul. Karola Šliwky. Odbočujeme vlevo na hlavní silnici protínající centrum (ul. Ostravská) a touto ulicí jedeme několik kilometrů. Po cestě (vlevo) mijíme **Golf Resort Lipiny** nacházející se v městské části **Karviná-Fryštát** (ul. Ostravská 2066/31). Komplex vznikl v průmyslové části města mezi dvěma činnými šachtami. Je to tedy dokonalý příklad rozvoje posttěžební krajiny. Skládá se z osmnáctijamkového golfového hřiště určeného začátečníkům i pokročilým, devítijamkového mistrovského hřiště, osvětlených cvičných ploch, konferenčních prostor, restaurace, dětského hřiště a dětského koutku. Dominantou areálu je **replika těžní věže**, z níž je krásný výhled na hřiště i okolní krajinu. Jedeme dál a po několika kilometrech přijíždíme k **římskokatolickému kostelu sv. Petra z Alkantary** (ul. Ostravská, 231 m.n.m.).

„Česká Písa“ - tak je nazýván tento kostel, který pochází z r. 1736. Jeho jedinečnost spočívá nejen v jeho historické hodnotě, ale zejména v okolnostech, které stavbu postihly a natrvalo poznamenaly. Po zahájení těžby černého uhlí bylo od roku 1854 pod kostelem vytěženo 27 slojů v celkové mocnosti 46,82 metrů. Kvůli těžbě pod kostelem klesla půda o 37 m a jeho vychýlení nyní činí 6,8° směrem na jih. Naproti kostelu, po druhé straně ulice, se nachází **pomník a hrob obětí hornického neštěstí**, které se stalo v r. 1924.

<46,1 km> - /5 km asfalt/



EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Projekt spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013

PŘEKRAČUJEME HRANICE

CZ



Kostel sv. Petra z Alkantary
foto: archiv města Karvina

Kdybychom jeli od **Karviné-Fryštátu** a odbočili bychom vlevo před kostelem, dojeli bychom k dnes už zavřenému **dolu Gabriela** založenému v r. 1854 (ul. Remeslnická). Dva roky po jeho otevření došlo k výbuchu metanu a v r.1859 k požáru. Tehdejší majitelé museli důl v r. 1862 prodat arcivévodovi Albrechtovi. V letech 1870-1871 byly na jeho území dostavěny dvě šachty a v r.1872 vlečka na důl, která byla napojena na Košicko-bohumínskou dráhu. V r. 1906 byl důl prodán Báňské a hutní společnosti. Do roku 1945 ještě párkrát změnil majitele. V r. 1947 došlo k přejmenování dolu na UNRRA a v r. 1950 na důl Mír. Na konci 50. let došlo ke spojení dolu Mír a dolu I. máj. Po r. 1989 bylo během restrukturalizace hornictví jasné, že podnik nepřetrvá. Důl byl uzavřen v r. 2004.

O necelé 2 km dál, směrem na jih, se nachází dnes už druhý zavřený **důl - Barbora** (ul. U Barbory). První vrty na tomto území byly provedeny v r.1898. Během své historie změnil podnik několikrát název. Původní název zněl Austria, od r. 1918 byl důl přejmenován na Józef Piłsudski a od r. 1920 Barbora. Po II. světové válce byl důl zmodernizován, mechanizován a připojen k dolu Hohenegger. Spojené doly nesly název I. máj. V r.1958 se připojil i důl Gabriela. Poslední vagon s uhlím vyjel v prosinci r. 2002.

Tady musíme zmínit, že dnes na území města (část **Karviná-Doly**) sídlí ještě dva činné doly: „**Karviná**“ (ul. ČSA č. p. 1) a „**Darkov**“ (Karviná-Doly 2179). Směrem na jih od Karviné má kromě toho své sídlo důl „**ČSM**“ (Stonava 1077).

Ke konci dne se pojedeme ještě podívat na **pozůstatky dolu Jindřich**. Ul. Ostravskou přijíždíme ke kruhovému objezdu, na němž odbočujeme vpravo (na prvním sjezdu), jedeme po místní komunikaci a přijíždíme do cíle (256 m.n.m.).

Z někdejšího podniku zlikvidovaného v r. 1998 zůstal jen 50 metrový **komín** na pevném kuželovitém podstavci s čtyřúhelnou plošinou. Část komína nad římsou je zdobená tryglify a nároží jsou obložena kameny. Na tomto místě končí náš cyklistický výlet.

<47,9 km> - /1,8 km asfalt/

TRASA ROWEROWA

„Szlakiem obiektów sakralnych”

Szeroka • os. Jastrzębie Górne • os. Arki Bożka •
os. Jastrzębie Dolne • os. Zdrój •
Gołkowice • Skrbeńsko •
Petrovice u Karviné • Dolní Marklovice •
Karviná-Fryštát • Karviná-Doly

Trasa rowerowa „Szlakiem obiektów sakralnych” to propozycja aktywnego odkrywania piękna kościołów, kapliczek i krzyży przydrożnych oraz wybranych miejsc związanych z postaciami świętych znajdujących się na szlaku z Jastrzębia-Zdroju do Karviny. Szlak przebiega fragmentem subtrasy 13Z, subtrasy 126Y, subtrasy 9N, Euroregionalnej Pętli Rowerowej 24C, Europejskiej Trasy Rowerowej Eurovelo R4, pieszo-rowerowej ścieżki dziedzictwa kulturowego „Szlakiem Zamków nad Piotrówką” i subtrasy 6097.

OPIS TRASY:

Trasa rozpoczyna się w położonym w północnej części Jastrzębia-Zdroju sołectwie **Szeroka** (ul. Powstańców Śląskich 109, **270 m n.p.m.**), gdzie znajduje się barokowo-klasycystyczny **kościół rzymskokatolicki pw. Wszystkich Świętych**, który powstał w latach 1796-1801. Świątynia składa się z trójdzielnej nawy z kruchtą oraz prostokątnego prezbiterium z zakrystią. Do kościoła przylega wieża z cebulastym hełmem zwieńczonym latarnią. We wnętrzu kościoła na uwagę zasługują późnobarokowy ołtarz główny z 1810 r. z płótnem przedstawiającym Wszystkich Świętych z centralną postacią św. Nepomucena - patrona miasta. W niewielkiej odległości od świątyni stoi także **figura św. Jana Nepomucena**, która powstała w 1796 r., jeszcze zanim zbudowano kościół.

Z **Szerokiej** kierujemy się na południe ul. Gagarina, Pochwacie i Strażacką (po drodze towarzyszy nam fragment subtrasy 13Z oraz 126Y). Po przecięciu ul. Pszczyńskiej docieramy do **kościola rzymskokatolickiego pw. św. Katarzyny i Opatrzności Bożej** stojącego na os. **Jastrzębie Górne** (ul. św. Katarzyny 3, **251 m n.p.m.**). Budowla powstała w 1825 r. na miejscu drewnianej świątyni strawionej przez pożar w 1811 r. Kościół zaprojektowany na planie prostokąta o zaokrąglonych narożnikach, składa się z zamkniętego półkołcisie prezbiterium. Przy wejściu do zakrystii oraz łóż zachowały się drzwi klepkowe, natomiast przy schodach prowadzących na ambonę fragment drewnianej balustrady. Najcenniejszym elementem wyposażenia wnętrza jest obraz przedstawiający Oko Opatrzności Bożej z 1773 r. oraz ambona z baldachimem ukoronowanym rzeźbą anioła z tablicami Dziesięciorga Przykazań. 8 lipca 2012 r. dekretem nadanym przez arcybiskupa Wiktora Skworca kościół został ustanowiony



Kościół św. Katarzyny i Opatrzności Bożej, foto:

Diecezjalnym Sanktuarium Opatrzności Bożej. Na przyparafialnym cmentarzu znajduje się klasycystyczna **kaplica grobowa** z I poł. XIX w., w której mieści się **grób rodziny Witzaków**.

<4,7 km> - /4,7 km asfalt/

Kontynuujemy wycieczkę i opuszczamy **Jastrzębie Górne**, zmiierzając bardziej na południe. Jedziemy kolejno ul. św. Katarzyny, św. Jana Nepomucena, Północną, Sybiraków, Arki Bożka. Przecinamy ul. Podhalańską i ul. ks. Popieluszki. Docieramy do **kościola rzymskokatolickiego pw. Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła** zwanego kościołem „na górcze” (ul. ks. Popieluszki 1a, **252 m n.p.m.**).

Ta stojąca niedaleko **osiedla Arki Bożka** świątynia jest symbolem wiary, pracy i „Solidarności”. Kościół, który został zaprojektowany przez Mieczysława Króla składa się z dwóch kondygnacji - dolnej z 1976 r. poświęconej św. Janowi Nepomucenowi oraz górnej, wybudowanej w 1980 r. i poświęconej Najświętszej Marii Pannie Matce Kościoła.

<7 km> - /2,3 km asfalt/

Wsiadamy z powrotem na rower i kierujemy się w stronę **Jastrzębia Dolnego**. Początkowo (aż do ul. Pszczyńskiej) jedziemy tą samą trasą, którą przejechaliśmy do kościoła „na górcze”. Dalej podążamy kolejno ul. Wierzyńskiego, Gałczyńskiego, Okopową, Długą, Szybową, a następnie przecinamy ul. Połomską i wjeżdżamy w ul. ks. Bednorza (cały czas towarzyszy nam fragment subtrasy 126Y). Ulicą ks. Bednorza prowadzącą przez osiedle Przyjaźni dojeżdżamy do **kościola rzymskokatolickiego pw. św. Barbary i św. Józefa** z I poł. XVII w. (ul. ks. Bednorza 1a, **270 m n.p.m.**).

Dzisiejszy wygląd wnętrza pięknej, drewnianej świątyni o konstrukcji zrębowej przeniesionej tu z Jodłownika znacznie odbiega od pierwotnego wystroju. Ma to związek z gruntowną restauracją i przebudową obiektu w 1888 r. Przy trójbocznie zamkniętym prezbiterium znajduje się przybudówka z zakrystią, do której przylega nawa z kruchtą i czworoboczną wieżą. Zarówno nawa, jak i prezbiterium, zostały nakryte sklepieniem kolebkowym oraz wzmocnione drewnianymi belkami.



Wewnątrz świątyni ciekawie prezentuje się chór z XIX w., wsparty na sześciu słupach oraz ambona z XVII w. z wizerunkiem czterech ewangelistów. Z trzech znajdujących się tu niegdyś ołtarzy pozostał jedynie ołtarz główny.

<13,4 km> - /0,5 km szuter; 5,9 km asfalt/

Ruszamy dalej subtrasą nr 126Y w stronę **Zdroju**. Jedziemy najpierw ul. ks. Bednorza, następnie Górnica, Bogoczowiec, Bożej Góry Prawej, Witzaka i 1 Maja, biegnącą wzdłuż parkowo-rekreacyjnego terenu dzielnicy zdrojowej. Zaprowadzi nas ona prosto do **kościola rzymskokatolickiego pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa** (ul. 1 Maja 36, **258 m n.p.m.**).

Jego początki wiążą się z odkryciem źródła solanki jodowobromowej. W 1890 r., kiedy właścicielem Zdroju został bankier Landau z Berlina, zaczęły powstawać tu zakłady lecznicze dla dzieci. Dwa lata później założono Fundację Najświętszej Marii Panny, obejmującą sanatorium dziecięce („Zakład Marii”) oraz kaplicę. W 1898 r. do istniejącego zakładu dobudowano dwa skrzydła, przenosząc jednocześnie do jednego z nich wspomnianą kaplicę. W 1896 r. Zdrój stał się własnością dra M. Witzaka. Wtedy to nastąpił jego szybki rozwój - wybudowano Łazienki; dom św. Józefa oraz dom Aniołów Stróżów. W 1918 r. opiekę nad zakładem zaczął sprawować ksiądz F. Macherski, który podjął decyzję o budowie świątyni. Niestety plan nie doczekał się realizacji. Przełomowym momentem okazał się rok 1950, kiedy to dyrekcja uzdrowiska wprowadziła się do jednego ze skrzydeł „Zakładu Marii”. W obawie przed utratą całego budynku, podjęto decyzję o przystąpieniu do prac służących adaptacji istniejącej kaplicy na kościół parafialny. Poświęcenie kościoła miało miejsce 10 czerwca 1951 r., a 15 grudnia tego samego roku została erygowana samodzielna parafia.

<15,6 km> - /0,2 km droga gruntowa; 0,2 km szuter; 1,8 km asfalt/

Opuszczamy **Zdrój** i ruszamy w stronę **Gołkowic**. Od tego miejsca aż do skrzyżowania ul. Leśnej i ul. Borowickiej w Gołkowicach będziemy podróżować prawie wyłącznie Euroregionalną Pętlą Rowerową 24C i pokrywającą się z nią Europejską Trasą Rowerową Eurovelo R4 (do Moszczenicy biegnie również oznakowanie subtrasy 9N). Do Gołkowic docieramy, jadąc kolejno ul. Kasztanową, Kościelną, Rancierza, Komuny Paryskiej, Szotkowską, Leśną, Borowicką, 1 Maja. Przy tej ostatniej znajduje się **kościół rzymskokatolicki pw. św. Anny** (ul. 1 Maja 133, Gołkowice, **240 m n.p.m.**). Piękna, drewniana świątynia o konstrukcji słupowej z zastosowaniem szalowania, została wzniesiona w 1878 r. Z zachodu przylega do niej czworoboczna, gotycka wieża z izbicą zwieńczona piramidalnym hełmem. Korpus kościoła składa się z kwadratowej nawy oraz nieco węższego, trójbocznie zamkniętego prezbiterium. Wnętrze budowli posiada neogotycki wystrój.

<22,8 km> - /1,2 km szuter; 6 km asfalt/

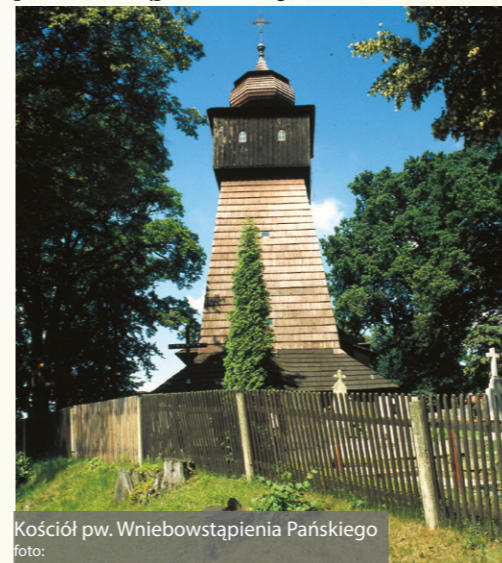
Skracamy w ul. Piotrowicką prowadzącą w kierunku **Skrbeńska**, przy której stoi **krzyż kamienny kapliczkowy** z II poł. XIX w., wykonany z białego marmuru. Został

on częściowo otynkowany i pomalowany. W wypukłej, środkowej części cokołu znajduje się posąg Matki Boskiej, natomiast na krzyżu postać Chrystusa. Podążając dalej pieszo-rowerową ścieżką dziedzictwa kulturowego „Szlakiem Zamków nad Piotrówką” przekraczamy granicę i wjeżdżamy do **Petrovic u Karviné** (**223 m n.p.m.**).

Do ciekawych obiektów sakralnych Petrovic należy **kościół rzymskokatolicki pw. św. Marcina** pochodzący z 1789 r. oraz **kamienny krzyż Kalwarii** datowany na II poł. XIX w. Na przedniej części postumentu widnieje płaskorzeźba św. Weroniki, po lewej stronie stoi posąg Matki Boskiej, a po prawej św. Jana.

<28,8 km> - /6 km asfalt/

Jedziemy dalej przez fragment wioski Prstná i **Dolní Marklovice** (**226 m n.p.m.**), w których warto obejrzeć drewniany **kościół rzymskokatolicki pw. Wniebowstąpienia Pańskiego** (Petrovice u Karviné 24).



Kościół pw. Wniebowstąpienia Pańskiego, foto:

Pierwsze wzmianki na jego temat pochodzą z 1360 r. W 1654 r. świątynia została odebrana protestantom i przekazana jako filia farze w Zebrzydowicach. Początkowo kościół, wewnątrz którego znajdowały się trzy ołtarze, poświęcony był św. Mikołajowi. Obecnie jest to jednonawowa, drewniana świątynia z prezbiterium w kształcie pięciokąta, posiadająca czworoboczną wieżę z dzwonnica zwieńczoną kopułą. W środku zwracają uwagę malowidła z motywami kwiatowymi oraz stylizowanymi wazami. Ciekawy jest również ołtarz główny z obrazem przedstawiającym Wniebowstąpienie Pańskie pędzla Josefa Schneidera oraz dwa barokowe ołtarze boczne

<31,4 km> /2,6 km asfalt/

Na krzyżówce „Szlaku Zamków nad Piotrówką” z subtrasą 6097 skręcamy w prawo i kontynuujemy naszą podróż subtrasą 6097 (ul. Mickiewiczova, Žižkova, Rudé armády, Poštovní, Karola Šliwky), mijając po drodze **kapliczkę św. Jana Nepomucena** (skrzyżowanie ulic Mickiewiczova

i Žižkova). Z ul. Karola Šliwky skręcamy w prawo (ul. Hrnčířská) i docieramy w końcu do **Karviny-Fryštátu** (**236 m n.p.m.**). Najstarszym zabytkiem historycznego centrum miasta jest **rzymskokatolicki kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego** (Masarykovo náměstí



Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego, foto:

11/1a), a jego początki wiążą się z założeniem historycznej dzielnicy końcem XIII w. Został on zbudowany jako świątynia jednonawowa na rzucie prostokąta. Kaplice boczne powstały w okresie późniejszym. Do chwili obecnej zachowała ona z zewnątrz swój pierwotny, późnogotycki wygląd. Wystrój wnętrza posiada z kolei elementy renesansowe, barokowe i klasycystyczne. Pierwotne gotyckie sklepienie zachowało się jedynie w kaplicy św. Mikołaja z gotyckim portalem. Nieco młodsza jest czworoboczna kamienna wieża z lat 1515-1530, kaplica Morawska z 1611 r., sklepienia tęczowe kościoła i pozostałe elementy wnętrza z XVIII i XIX w. Najcenniejszy element świątyni stanowi barokowy obraz „Cudownej Marii Panny Fryszackiej” z 1694 r., któremu przypisuje się wiele uzdrowień. W 2011 r., w kaplicy św. Mikołaja odkryto malowidła gotyckie z XV w. przedstawiające życie i śmierć św. Katarzyny i św. Barbary.



Kościół św. Marka, foto:



EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013
PRZEKRACZAMY GRANICE


CYKLISTICKÁ TRASA
„Stezka sakrálních památek“

Szeroka • os. Jastrzębie Górze • sídl. Arki Bożka • sídl. Jastrzębie Dolne • sídl. Zdrój • Gólkowice • Skrbeńsko • Petrovice u Karviné • Dolní Marklovice • Karviná-Fryštát • Karviná-Doly

Cyklistická trasa „Uhelná stezka“ nabízí aktivní trávení volného času pro všechny, kteří chtějí poznat historii a současnost míst souvisejících s hornickými tradicemi Jastrzębia-Zdroju a Karviné. Trasa vede úsekem subtrasy 9N, subtrasy 126Y Euroregionálního cyklookruhu č. 24C, Evropské cyklistické trasy Eurovelo R4, pěší a cyklistické stezky kulturního dědictví „Po stopách zámků nad Petrůvkou“, subtrasy 6097a subtrasy 6110.

POPIS TRASY:

Trasa začíná v městské části **Szeroka** nacházející se v severní části Jastrzębia-Zdroju (ul. Powstańców Śląskich 109, **270 m.n.m.**), kde se nachází barokně klasicistní římskokatolický kostel **Všech Svatých**, který vznikl v letech 1796-1801. Chrám se skládá z trojdielné lodi s kruchtou a obdélníkového presbytáře se zákřistí. Ke kostelu přiléhá věž s cibulovitou helmicí zakončenou lucernou. Uvnitř kostela naši pozornost přitáhne pozdně barokní hlavní oltář z r. 1810 s plátnem zobrazujícím všechny svaté s hlavní postavou sv. Jana Nepomuckého - patrona města. Poblíž chrámu stojí také **kaplička se sochou sv. Jana Nepomuckého**, která vznikla v r. 1796, tedy ještě předtím, než byl objekt postaven.

Z **Szerokiej** směřujeme na jih ul. Gagarina, Pochwacie a Strażacką (po cestě nás doprovází úsek subtrasy 13Z a 126Y). Po proutnutí ul. Pszczyńskiej přijíždíme k **římskokatolickému kostelu sv. Kateřiny a Prozřetelnosti Boží** nacházejícím se na sídlišti **Jastrzębie Górze** (ul. św. Katarzyny 3, **251 m.n.m.**).

Budova vznikla v roce 1825 na místě dřevěného chrámu, který shořel v roce 1811. Kostel byl navržen na půdorysu obdélníku se zakulacenými rohy a skládá se z presbytáře uzavřeného uvnitř půlkruhu. U vchodu do zákřistie a lóže se dochovaly palubkové dveře a u schodů vedoucích na kazatelnu se zase dochovala část dřevěného zábradlí. Nejcenějším prvkem vybavení interiéru je obraz s okem Boží prozřetelnosti z r. 1773 a kazatelna s baldachýnem zakončeným sochou anděla s deskami s desaterem přikázání. Podle vyhlášky arcibiskupa Viktora Skworca ze dne 8. 7. 2012 byl kostel stanoven Diecezálním Svatostánkem Prozřetelnosti Boží. Na farním hřbitově se nachází klasicistní **hrobka** z I. pol. XIX. století a **hrob rodiny Witczaków**. **<4,7 km> - /4,7 km asfalt/**

Pokračujeme dál, opouštíme **Jastrzębie Górze** a směřujeme více na jih. Jedeme postupně ul. św. Katarzyny, św. Jana Nepomucena, Północną, Sybiraków, Arki Bożka. Protínáme ul. Podhalańską a ul. ks. Popiełuszki. Přijíždíme k **římskokatolickému kostelu Nejsvětější Panny Marie Matky** církve nazývaného kostelem „na kopečku“ (ul. ks. Popiełuszki 1a, **252 m.n.m.**).



kościół NMP Matki Kościoła
foto:

Tato svatyně nacházející se poblíž **sídlíště Arki Bożka** je symbolem víry, práce a „Solidarności“. Kostel, který navrhl Mieczysław Król, se skládá ze dvou podlaží - dolního z r. 1976 věnovaného sv. Janu Nepomuckému a horního, postaveného v r.1980, věnovaného Nejsvětější Panně Marii Matce církve.

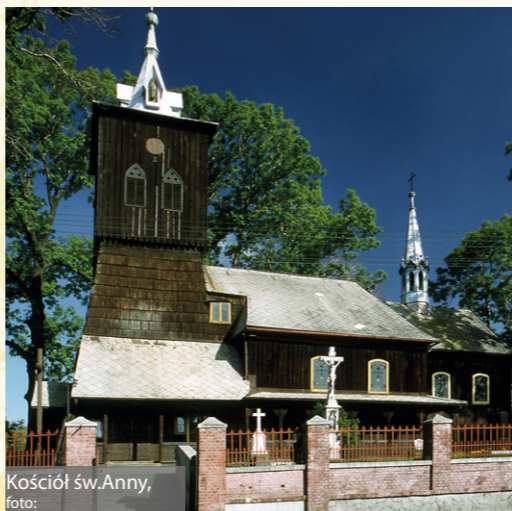
<7 km> - /2,3 km asfalt/

Opět sedáme na kolo a jedeme ve směru **Jastrzębia Dolnego**. Nejdříve (až k ul. Pszczyńskiej) jedeme po té stejné trase, po které jsme přijeli ke kostelu „na kopečku“. Dále jedeme postupně ul. Wierzyńskiego, Gałczyńskiego, Okopową, Długą, Szybową a pak protínáme ul. Połomską a vjíždíme na ul. ks. Bednorza (celou dobu nás doprovází úsek subtrasy 126Y). Ul. ks. Bednorza vedoucí přes sídlišť Przyjaźni přijíždíme k **římskokatolickému kostelu sv. Barbary a sv. Josefa** z I. pol. XVI. století (ul. ks. Bednorza 1a, **270 m.n.m.**).

Dnešní vybavení interiéru krásného dřevěného chrámu se srubovou konstrukcí přemístěného sem z Jodłownika se výrazně liší od původního. Je to spojeno s rozsáhlou rekonstrukcí v r. 1888. U trojboce uzavřeného presbytáře se nachází přístavba se zákřistí, k níž přiléhá loď s kruchtou a čtyřbokou věží. Jak loď, tak i presbytář byly přikryty valenou klenbou a upevněny dřevěnými deskami. Uvnitř chrámu vypadá zajímavě i kůr z XIX. století, podepřený šesti sloupy, a kazatelna ze XVII. století s postavami čtyř evangelistů. Ze tří původních oltářů se dochoval pouze ten hlavní. **<13,4 km> - /0,5 km suť; 5,9 km asfalt/**

Pokračujeme dále subtrasou č. 126Y ve směru **Zdroju**. Nejprve jedeme ul. ks. Bednorza, následně Górnica, Bogoczowiec, Bożej Góry Prawej, Witczaka a 1 Maja, vedoucí podél rekreačního území lázeňské části města. Zavede nás přímo k **římskokatolickému kostelu Nejsvětějšího srdce Ježíšova** (ul. 1 Maja 36, **258 m.n.m.**).

Jeho počátky souvisejí s nalezením pramenů jodobromové solanky. V roce 1890, kdy se majitelem Zdroju stal bankéř Landau z Berlína, tu začala vznikat lázeňská centra pro děti. O dva roky později byla založena Nadace Nejsvětější Panny Marie, která zahrnovala i dětské sanatorium („Mariin dům“) a kapli. V roce 1898 byla k objektu dostavěna dvě křídla. Do jednoho z nich byla přestěhována už výše zmiňovaná kaple. V roce 1896 se Zdrój stal majetkem doktora M. Witczaka. Tehdy také došlo k jeho rychlému rozvoji - byly postaveny Lázně; dům sv. Josefa, kam se přestěhovaly Milosrdné sestry svatého Karla Boromejského a dům sv. Andělu strážných. V roce 1918 se o centrum začal starat kněz F. Macherski, který se rozhodl postavit chrám. Bohužel jeho plán nebyl zrealizován. Přelomovým okamžikem se stal rok 1950, kdy bylo sídlo ředitelství lázní přeneseno do jednoho z křídel „Mariina domu“. Z obavy před ztrátou celé budovy bylo rozhodnuto o přistoupení k přeměně existující kaple na farní kostel. Posvěcení kostela se konalo 10. 6. 1951 a 15.12. 1951 byla vztyčena samostatná římskokatolická farnost. **<15,6 km> - /0,2 km polní cesta; 0,2 km suť; 1,8 km asfalt/**



Kościół św. Anny,
foto:

Opouštíme **Zdrój** a jedeme ve směru **Gólkowice**. Od tohoto místa až ke křižovatce ul. Leśnej a ul. Borowickiej v Gólkowicach pojedeme téměř výhradně po Euroregionálním cyklookruhu č. 24C a Evropské cyklistické trase Eurovelo R4 (do Moszczenicy vede také subtrasy 9N). Do Gólkowice se dostaneme tak, že pojedeme postupně ul. Kasztanową, Kościelną, Ranzoska, Komuny Paryskiej, Szotkowicką, Leśną, Borowicką, 1 Maja. Na ul. 1 Maja se nachází **římskokatolický kostel sv. Anny** (ul. 1 Maja 133, Gólkowice, **240 m.n.m.**). Krásný dřevěný chrám má sloupovou konstrukci s použitím bednění a byl postaven v r. 1878. Ze západu k němu přiléhá čtyřboká gotická věž s kuželovitou kopulí. Trup kostela se skládá z lodi a trojboce uzavřeného presbytáře. Interiér kostela je v neogotickém stylu. **<22,8 km> - /1,2 km suť; 6 km asfalt/**



Kościół św. Marcina,
foto:

Odbočujeme na ul. Piotrowicką vedoucí do **Skrbeńska**, u níž stojí **kamenný kapličkový kříž** z bílého mramoru pocházející z II. pol. XIX. století. Je částečně omítnutý a namalovaný. Ve vyklenuté středové části podstavce se nachází Matka Boží a na kříži je postava Krista. Dále pokračujeme po pěší a cyklistické stezce kulturního dědictví „Po stopách zámků nad Petrůvkou“, překračujeme hranice a vjíždíme do **Petrovic u Karviné (223 m.n.m.)**. K zajímavým sakrálním památkám Petrovic patří **římskokatolický kostel sv. Martina** pocházející z r.1789 a **kamenný kříž Kalvárie** z II. pol. XIX. století. Na přední části podstavce je reliéf sv. Veroniky. Po levé straně stojí socha Matky Boží a po pravé socha sv. Jana. **<28,8 km> - /6 km asfalt/**

Dále projíždíme částmi obce Prstná a **Dolní Marklovice (226 m.n.m.)**, v nichž stojí za to si prohlédnout dřevěný **římskokatolický kostel Nanebevzetí Páně** (Petrovice u Karviné 24). První zmínky o této budově pochází z roku 1360. V roce 1654 byl kostel odebrán protestantům a předán farnosti v Zembrzydowicích. Původně byl kostel, mající tři oltáře, zasvěcen sv. Mikuláši. Nyní má podobu jednolodního dřevěného chrámu s pětiúhelníkovým presbytářem. Jeho součástí je čtyřhranná věž se zvonicí a kopulí. Uvnitř objektu naši pozornost připoutají malby s motivy květin a se stylizovanými vázami. Pozoruhodný je také hlavní oltář s obrazem představujícím Nanebevzetí Páně. Autorem obrazu je Josef Schneider. Nalézají se tu také dva barokní boční oltáře. **<31,4 km> /2,6 km asfalt/**

Na křižovatce stezky „Po stopách zámků nad Petrůvkou“ se subtrasou 6097 odbočujeme vpravo a jedeme dále po subtrase 6097 (ul. Mickiewiczowa, Żiżkova, Rudé armády, Poštovní, Karola Šliwky), kde u křižovatky Mickiewiczovy ulice a ulice Žižkovy míjíme **kapličku sv. Jana Nepomuckého**. Z ulice Karola Šliwky odbočujeme vpravo (ul. Hrnčířská) a přijíždíme do **Karviné-Fryštátu (236 m.n.m.)**. Nejstarší památkou historického jádra města je **římskokatolický kostel Povýšení sv. Kříže** (Masarykovo náměstí 11/1a). Jeho počátky jsou spjaty se založením Fryštátu na konci XIII. století. Byl postaven jako jednolodní



Kapliczka św. Jana Nepomucena,
foto:

chrám na jednoduchém obdélníkovém půdorysu. Boční kaple byly přistavěny až v pozdější době. Dodnes si chrám zachoval svůj původní pozdně gotický vzhled. Výzdoba interiéru má však renesanční, barokní a klasicistní prvky. Původní gotická klenba se dochovala jen v kapli sv. Mikuláše s gotickým portálem. Z mladšího období pochází čtyřboká kamenná věž z let 1515-1530, Moravská kaple z roku 1611, nová kostelní klenba a další prvky interiéru z XVIII. a XIX. století. Nejcenějším prvkem chrámu je barokní obraz „Zázračná Panna Maria Fryštátská“ z roku 1694, jemuž se přisuzuje mnoho zázračných uzdravení. V roce 2011 byly v kapli sv. Mikuláše objeveny gotické malby datované do 15. stol., které představují dva cykly zachycující život a smrt dvou světců, sv. Kateřiny a sv. Barbory. Další zajímavou sakrální památkou Fryštátu je klasicistní **římskokatolický kostel sv. Marka** z r.1774 (ul. Markova 13/7). Vznikl na místě dřevěného pohřebního kostela z roku 1569 postaveného v blízkosti Horního předměstí Fryštátu. Tento jednolodní chrám je postaven na půdorysu obdélníku a je pokryt střešinou. Po požáru Fryštátu v roce 1781 byl kostel značně poškozen a po zemětřesení v roce 1786 začaly prskat kostelní zdi. Po dalším požáru v roce 1823 shořela dřevěná střešní i s věží. V důsledku toho prošla budova v letech 1823-1826 rozsáhlou rekonstrukcí. V letech 1994-1995 prošel kostel další rekonstrukcí, díky níž získal svůj dávný lesk. **<37,3 km> /5,9 km asfalt/**



Kostel sv. Petra z Alkantary
foto: archiv města Karvina

Ke konci dne jedeme ještě do jihozápadní části města, abychom si v městské části **Karviná-Doly** mohli prohlédnout jednu z nejnepřívětivějších sakrálních památek nejen v regionu, ale i v celé České republice - „Česká Pisa“. Opouštíme část **Fryštát**, nejprve jedeme z Masarykova náměstí po ul. Karola Šliwky. Odbočujeme vlevo na hlavní silnici probíhající centrem (ul. Ostravská/tr. 17. listopadu) a po několikakilometrové jízdě přijíždíme na místo (**231 m.n.m.**).

„Česká Pisa“ - tak je nazýván **římskokatolický kostel sv. Petra z Alkantary**. Kostel pochází z r. 1736 (ul. Ostravská) a byl postaven v barokním stylu. Nechal jej postavit František Wilhelm Larisch na místě dřevěného kostela svatého Martina, zmiňovaného již v roce 1447. Jeho jedinečnost spočívá nejen v jeho historické hodnotě, ale zejména v okolnostech, které stavbu postihly a natrvalo poznamenaly. Po zahájení těžby černého uhlí bylo od roku 1854 pod kostelem vytěženo 27 slojí v celkové mocnosti 46,82 metrů. Ještě na začátku 90. let minulého století hrozilo kostelu zřícení a byl určen ke zbourání. Jen díky rozsáhlé opravě a zajištění kostela se podařilo ho zachránit. Avšak kvůli těžbě černého uhlí, která trvala nepřetržitě od pol. XIX. století, pod kostelem klesla půda o 37 m a jeho vychýlení nyní činí 6,8° směrem na jih. Uvnitř můžeme zhlédnout kamennou křítelnicí z I. pol. XV. stol. a obraz představující patrona kostela, jenž je umístěn v presbytáři. Venku před fasádou stojí socha Panny Marie z r. 1861 a vedle hlavního chodu se nachází kamenný kříž z II. pol. XIX. století. Na tomto místě končí náš cyklistický výlet. **<42,3 km> - /5 km asfalt/**



EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Projekt spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013
PŘEKRAČUJEME HRANICE

TRASA ROWEROWA „Szlakiem uzdrowiska”

os. Zdrój •
Karviná-Hranice • Karviná-Fryštát •
Karviná-Lázně Darkov

Trasa rowerowa „Szlakiem uzdrowiska” stanowi propozycję aktywnego spędzenia wolnego czasu dla tych, którzy pragną poznać historię i współczesne oblicze miejsc związanych z walorami leczniczymi Jastrzębia-Zdroju i Karviny. Szlak przebiega fragmentem Euroregionalnej Pętli Rowerowej 24C, Europejskiej Trasy Rowerowej Eurovelo R4, subtrasy 9N, pieszo-rowerowej ścieżki dziedzictwa kulturowego „Szlakiem Zamków nad Piotrówką” i subtrasy 6097.

OPIS TRASY:

Trasa rozpoczyna się w **Zdroju (258 m n.p.m.)** - położonym w zachodniej części Jastrzębia-Zdroju osiedlu, związanym historycznie z odkryciem źródeł solankowych i powstaniem uzdrowiska. Na prośbę ówczesnego właściciela kurortu - hrabiego Felixa von Königsdorffa, władze niemieckie zmieniły jego nazwę na Bad Königsdorff - Jastrzemb, która obowiązywała do 1922 r. Uzdrowisko przeżywało swój kolejny rozkwit, gdy właścicielem Zdroju był dr Mikołaj Witczak. Wtedy to dobudowano nowe obiekty, a kurort zyskał rozgłos. Jednak w wyniku wybuchu II wojny światowej cały proces został wstrzymany. Po wojnie obiekty uzdrowiskowe odrestaurowano. Rozpoczęto również badania geologiczne, dzięki którym odkryto bogate złoża węgla kamiennego. Jak się później okazało, był to przełomowy moment w historii uzdrowiska. W 1962 r. oddano do użytku pierwszą kopalnię, a istniejący dotychczas kurort zaczął stopniowo podupadać. Rozwój przemysłu związany z wydobywaniem węgla kamiennego przyczynił się do nadania Jastrzębiu praw miejskich 30 czerwca 1963 r. Kolejne oddawane do użytku kopalnie sprawiły, że miasto stopniowo przekształcało się w silny ośrodek gospodarczy, tracąc swoje dawne funkcje uzdrowiskowe.

Dziś w liczącym ok. 92 tys. mieszkańców Jastrzębiu-Zdroju po działających tu niegdyś zakładach leczniczych pozostała tylko część zdrowoja z **parkiem im. Mikołaja Witczaka** o powierzchni prawie 18 ha. Rośnie w nim wiele ciekawych drzew i krzewów, w tym m.in.: berberys, różanechniki katawbijskie, kopytniki pospolite czy barwinki pospolite. Oprócz występujących tu licznie różnych gatunków flory, spotkamy również wiele przykładów fauny, w tym: wiewiórki, nietoperze, ryjówki, jeże, kosa, sójki, sikorki i inne. Główny punkt parku stanowi **plac z fontanną**, przy którym stoi **muszla koncertowa** z 1928 r., gdzie w czasach świetności uzdrowiska grywała orkiestra zdrowoja. W pobliżu tzw. **Masnówki** - jednego z budynków uzdrowiskowych powstałych



Park Witczaka,
foto:

w 1912 r. i przeznaczonych obecnie na filię Miejskiej Biblioteki Publicznej, można zobaczyć interesujący przykład kwietnika w postaci **zegara**, którego tarcze tworzą wielobarwne rośliny sezonowe. W parku mieści się także zabytkowy **Dom Zdrojowy** z 1862 r. zbudowany w stylu szwajcarskim. Obiekt o konstrukcji szkieletowej wzniesionej na rzucie wydłużonego prostokąta nakryty jest dwuspadowym dachem. Dawniej znajdowały się tu kąpielowe kabiny kuracyjne, sala taneczna, restauracja, czytelnia i kasyno, natomiast obecnie odbywają się w nim pokazy teatralne, imprezy kulturalne oraz warsztaty. Służą on ponadto Miejskiemu Ośrodkowi Kultury jako siedziba (ul. Witczaka 5). Tuż obok położona jest **pijalnia wód**. Ten ośmioboczny budynek stylizowany na wzór chiński powstał w 1861 r. Pierwotnie służył jako pawilon muzyczny, natomiast od 1872 r. zaczął pełnić funkcję pijalni. W chwili obecnej funkcjonuje w nim kawiarnia.

W zlokalizonych naprzeciwko Domu Zdrojowego **Łazienkach II** z 1912 r. mieści się **Galeria Historii Miasta** (ul. Witczaka 4). Zgromadzono w niej wiele dokumentów i przedmiotów związanych z historią Jastrzębia. W Galerii można ponadto zobaczyć odtworzoną chatę śląską oraz warsztat pracy kowala. Z Łazienkami II sąsiadują **Łazienki III** - były zakład przyrodolecznicy z 1926 r., do którego po modernizacji i zaadaptowaniu najprawdopodobniej przeniesie się Urząd Stanu Cywilnego. Ostatni z obiektów kompleksu Łazienek - **Łazienki I** został zbudowany w 1865 r. i znajduje się od strony ul. Witczaka. Na terenie parku w 1892 r. z inicjatywy siostr boromeuszek utworzono Zakład Sanatoryjny dla dzieci im. Najświętszej Marii Panny zwany **Zakładem Marii**. Składał się on później z Domu Marii, Domu św. Jacka i Domu Aniołów Stróżów. Jego częścią był również Dom św. Józefa (tzw. „Klasztor”). W Domu Marii z czasem powstała kaplica, którą w 1951 r. przekształcono w **kościół rzymskokatolicki pw. Najświętszego Serca Pana**

Jazusa (ul. 1 Maja 36). **Dom Aniołów Stróżów** w swojej historii pełnił funkcję sanatorium, prewentorium i szpitala. W chwili obecnej jest niestety opuszczony. Z kolei w **Domu św. Jacka** przez pewien czas (w latach 1905-1922) znajdował się żydowski dom modlitw i lecznica dla dzieci. Obecnie jest on jednym z obiektów usługowych w dzielnicy. **Dom św. Józefa** zajmują siostry boromeuski.



PL Będąc w Zdroju warto poświęcić jeszcze chwilę, aby zobaczyć dawne **sanatorium Spółki Brackiej** (ul. 1 Maja 61) z 1912 r., w którym od 1998 r. mieściły się sale dydaktyczne filii Uniwersytetu Śląskiego, a obecnie (od 2010 r.) Zamiejscowego Ośrodka Dydaktycznego



Sanatorium Spółki Brackiej,
foto:

Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Niedaleko sanatorium leży **willa Dąbrówka** - jeden z trzech obiektów dawnego Ewangelickiego Zakładu dla Dzieci Chorych „Betania”. Pełni ona dziś funkcje usługowo-gastronomiczne (ul. 1 Maja 49). Przy ul. Kościuszki 14 stoi budynek **dawnego sanatorium im marsz. J. Piłsudskiego** z 1928 r. Od lat 50. ubiegłego wieku jego wnętrza zajmuje Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci. Po drugiej stronie ulicy znajduje się **willa Józefa Witczaka** z 1957 r. (ul. Kościuszki 13a) - w chwili obecnej siedziba Państwowej Szkoły Muzycznej. Na wszystkich strudzonych aktywnym poznawaniem historii Zdroju, w miejscu wybudowanego przed II wojną światową basenu, czeka w okresie letnim nowoczesne **Kapielisko „Zdrój”** (ul. Witczaka 1). Kompleks oferuje



Kapielisko „Zdrój”,
foto:

wiele różnego rodzaju atrakcji, jak chociażby masaże denne i ścienne, schody bąbelkowe, rwącą rzekę czy krętą zjeżdżalnię oraz brodzik dla najmłodszych. Wsiadamy na rower, opuszczamy **Zdrój** i ruszamy w stronę Republiki Czeskiej (kierunek: **Karviná-Hranice**). Od punktu startu aż do skrzyżowania ul. Leśnej z ul. Borowicką w Gołkowicach będziemy podróżować prawie wyłącznie Euroregionalną Pętlą Rowerową 24C i pokrywającą

PL się z nią Europejską Trasą Rowerową Eurovelo R4 (do Moszczenicy biegnie również oznakowanie subtrasy 9N). Dojeżdżamy do centrum miejscowości (jadąc kolejno ul. Kasztanową, Kościelną, Ranoszka, Komuny Paryskiej, Szotkowiacką, Leśną, Borowicką, 1 Maja) i skręcamy w lewo w ul. Piotrowicką. Dalej prowadzi nas pieszo-rowerowa ścieżka dziedzictwa kulturowego „Szlakiem Zamków nad Piotrówką”, wraz z którą przekraczamy granicę, mijamy staw Urbančík i zostawiamy za plecami fragment Petrovic u Karviné o nazwie Prstná (drogi lokalne). Następnie kierujemy się w stronę Dolních Marklovic.

Na krzyżowce „Szlaku Zamków nad Piotrówką” z subtrasą 6097 skręcamy w prawo i kontynuujemy naszą podróż subtrasą 6097 (ul. Mickiewiczowa, Žižkova) docierając do dzielnicy **Karviná-Hranice (265 m n.p.m.)**.

Historia Karviny jako jednego z najstarszych europejskich uzdrowisk z wodami jodowo-bromowymi związana jest z 1867 r., kiedy to ogłoszono pierwszy sezon uzdrowiskowy dla kuracjuszy. Założenie uzdrowiska było poprzedzone licznymi badaniami naukowymi źródeł leczniczych - solanki jodowo-bromowej, której właściwości znali i wykorzystywali już wcześniej tutejsi mieszkańcy. Z czasem okazało się, że woda pochodząca z okresu trzeciorzędu doskonale leczy schorzenia narządów ruchu, stawów oraz choroby układu nerwowego i układu krążenia. **Lázně Darkov (Uzdrowisko Darków)** położone w dzielnicy Karviná-Hranice to nowy kompleks nazywany także **Rehabilitacnim sanatorium (Sanatorium rehabilitacyjnym)** (ul. Čsl. armády 2954/2), który został udostępniony kuracjom kolejno w latach 1976, 1980 i 1989. Impulsem do jego powstania był fakt, że **Stare uzdrowisko - Léčebna Darkov (Lecznica Darków)** musiało zmierzyć się z działalnością wydobywczą, przez co groził mu całkowity zanik. Aby nie dopuścić do takiej sytuacji, przystąpiono do budowy nowych obiektów uzdrowiskowych właśnie na drugim końcu miasta. Budynki Sanatorium otrzymały wtedy przestronne wnętrza i doskonale wyposażenie, dzięki czemu zostały rozszerzone i polepszone możliwości leczenia. Pomiędzy kompleksem znajdującym się w części Karviná-Hranice, a sąsiadującą z nią dzielnicą Karviná-Mizerov rozciąga się **park leśny Dubina**. Stanowi on miejsce do wypoczynku i relaksu zarówno dla kuracjuszy, jak i mieszkańców. Urządzono tutaj plac zabaw dla dzieci, palenisko oraz miejsca do siedzenia. Park przecina również wiele ścieżek pieszych i rowerowych. Niedawno otwarto tu **boisko do dysgolfa** - dyscypliny sportu, która swoją kolebkę ma w Stanach Zjednoczonych. Zasady gry opierają się na klasycznym golfie z tą różnicą, że piłka została zastąpiona specjalnym dyskiem, który należy umieścić w koszu przy jak najmniejszej liczbie rzutów. **<16,1 km> - /1,2 km szuter; 14,9 km asfalt/**

Kontynuujemy wycieczkę rowerową i opuszczamy dzielnicę **Karviná-Hranice**, zmierzając subtrasą 6097 (jadąc kolejno ul. Žižkova, Rudé armády, Poštovní, Karola Śliwki) w stronę centrum. Pokonujemy ostatni odcinek drogi (ul. Hrnčířská) i docieramy w końcu do **Karviny-Fryštátu (236 m n.p.m.)**. W znajdującym się przy głównym placu dzielnicy Fryštát **Muzeum Těšínska** (Masarykovo náměstí 10) można zobaczyć stałą ekspozycję

PL przedstawiającą historię niegdyś samodzielnych miast i wsi dzisiejszej Karviny, jak również związane z nią tradycje przemysłowe, górnicze i uzdrowiskowe. Przy muzeum znajduje się największa atrakcja historycznego centrum miasta - **zamek Fryštát**. Po gruntownej rekonstrukcji, która przebiegała w latach 1994-1997, obiekt został udostępniony zwiedzającym. Choć zamek jest otwarty przez cały rok, to szczyt sezonu turystycznego przypada w nim od kwietnia do końca września. W ramach trzech oferowanych tras zwiedzania można zobaczyć historyczne meblowanie oraz ekspozycję Narodowej Galerii w Pradze. Tuż obok zamku rozciąga się park.

<18,1 km> - /2 km asfalt/

Ostatnim zwiedzonym punktem w trakcie naszej wycieczki jest dzielnica **Lázně Darkov**. Aby do niej dotrzeć, kierujemy się najpierw na południowy-zachód (ul. Sláмова) w stronę jeziora Loděnice, a następnie wzdłuż jego brzegu na południowy-wschód (początkowo drogą asfaltową przechodzącą w leśną). Dojeżdżamy do rzeki Olzy, skręcamy w lewo i kontynuujemy jazdę, zmierzając w kierunku przeciwnym do biegu jej nurtu. Po chwili docieramy na miejsce (**Karviná-Darkov, 230 m n.p.m.**). Do dzielnicy zdrowej od strony południowej można dostać się przez betonowy **most lukowy** z 1925 r., który łączy oba brzegi Olzy. Obiekt o długości 56,5 m, szerokości 9,5 m i wysokości łuku 12,20 m stanowi specyficzny element architektoniczny Darkova. Jak już wcześniej wspomniano **Stare uzdrowisko - Léčebna Darkov**



Uzdrowisko Darkov,
foto:

(**Lecznica Darków**) posiada długą i bogatą historię, której początki sięgają 1867 r. Jego szybki rozwój spowodował, że w latach 1895-1902 musiały zostać dobudowane kolejne budynki, ponieważ dwa już istniejące nie zaspokajały dostatecznie zapotrzebowania na leczenie kuracjuszy. W 1895 r. założono **park zdrojowy** z cennym drzewostanem



Park Zdrojowy,
foto:

liczącym w tamtym okresie około 300 gatunków drzew. Kolejna rozbudowa uzdrowiska nastąpiła po 1931 r. Przez cały okres z wyjątkiem I i II wojny światowej, kiedy to budynki uzdrowiskowe przeznaczono na szpital, dzielnica pełniła swoją uzdrowiskową funkcję. Ostatnim właścicielem uzdrowiska - jeszcze przed 1945 r. był hrabia Larisch-Mönnich, natomiast po wojnie stało się ono własnością państwa. Po otwarciu nowego kompleksu (Sanatorium rehabilitacyjnego) obie części uzdrowiska funkcjonowały jako jedno przedsiębiorstwo państwowe. Po 1898 r. dzięki wstrzymaniu prac górniczych, pierwotne budynki uzdrowiskowe mogły zostać stopniowo zrekonstruowane i zmodernizowane. Obecnie na kompleks uzdrowiskowy w historycznej części zdrowej składają się: główny budynek **„Sanatorium”, Dom Klutury** (zbudowany w latach 1900-1901 w stylu historyzującym według projektu wiedeńskiego architekta Korna, ul. Lázeňská 706/48), **Stare uzdrowisko** (ul. Lázeňská 48/41), posiadające w części parterowej sale przeznaczone do zabiegów odnowy biologicznej, natomiast na piętrze pokoje z widokiem na park i rzekę Olzę oraz **wille**. Do najciekawszych należą **willa „Vlasta”** zbudowana w 1878 r., **willa „Maryčka”** z lat 1880-1890 i **willa „Jirina”** zwana pierwotnie Heinrichshof z tego samego okresu. W parku zdrojowym stoi **kaplica św. Anny**, którą ufundował dla swojej żony dr Degré oraz wiele ciekawych **rzeźb z brązu** wykonanych w II poł. XX w. Są to m.in.: **„Siedząca dziewczyna”, „Żywe źródło”** czy **„Dziewczyna z jabłkiem”**. Jednym z interesujących obiektów jest również **dawny młyn Janeczka** (Janečkův mlyn) postawiony w 1898 r. nieopodal północnego wejścia do parku. Początkowo pełnił on funkcję młyna wodnego, a w późniejszym okresie magazynu. W chwili obecnej przebiega rekonstrukcja młyna, w którym w przyszłości będzie znajdować się centrum kształcenia. Tutaj dobiega końca nasza rowerowa wycieczka. **<20,7 km> - /0,6 km droga leśna; 2 km asfalt/**



EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PRÉKRACUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013

PRZEKRACZAMY GRANICE

CYKLISTICKÁ TRASA „Lázeňská stezka“

sídl. Zdrój •
Karviná-Hranice • Karviná-Fryštát •
Karviná-Lázně Darkov

Cyklistická trasa „Lázeňská stezka“ nabízí aktivní trávení volného času pro ty, kteří chtějí poznat historii a současnost míst souvisejících s lázeňskými hodnotami Jastrzębia-Zdroju a Karviné. Trasa vede úsekem Euroregionálního cyklookruhu č. 24C, Evropské cyklistické trasy Eurovelo R4, subtrasy 9N, pěší a cyklistické stezky kulturního dědictví „Po stopách zámku nad Petruvkou“ a subtrasy 6097.

POPIS TRASY:

Trasa začíná v **Zdroju (258 m.n.m.)** - sídlišti nacházejícím se v západní části Jastrzębia-Zdroju, která je historicky spjata s nalezením solankových pramenů a vznikem lázní. Na přání tehdejšího majitele lázní - hraběte Felixa von Koenigsdorffa - německá správa změnila jeho název na Bad Koenigsdorff - Jastrzemb. Tento název platil do roku 1922. Díky novému majiteli Mikolajowi Witczakowi se lázně dále rozvíjely. Tehdy byly dostavěny nové objekty a lázně získaly vzhled. Avšak kvůli vypuknutí II. světové války byl proces rozvoje zastaven. Po válce byly lázeňské objekty zrestaurovány. Byly započaty také geologické průzkumy, díky kterým byla objevena bohatá naleziště kamenného uhlí. Jak se později ukázalo, byl to zlomový okamžik v dějinách lázní. V roce 1962 byl zprovozněn první důl a lázně začaly upadat. Rozvoj průmyslu spojeného s těžbou kamenného uhlí napomohl Jastrzębiu 30. 6. 1963 získat městské právo. Další zprovozňované doly způsobily postupnou proměnu města na silné hospodářské centrum. Město tak ztratilo svou dávnou lázeňskou funkci.

Dnes v Jastrzębiu-Zdroju, měste s 92 000 obyvateli, zůstala po lázeňských střediscích pouze lázeňská čtvrť, ve které se nachází **park Mikolaj Witczaka** o rozloze zhruba 18 ha. Roste v něm mnoho zajímavých stromů a keřů, jako například dřšťály, rododendrony, kopytníky evropské či barvinky menší. Kromě různých druhů flóry zde můžeme zhlédnout i unikátní faunu, mimo jiné veverka, netopýry, rejsky, ježky, kosy, sojky, sýkorky a další. Důležitým místem v parku je **prostranství s fontánou**, u něhož stojí **koncertní mušle** z r. 1928, kde v době rozkvětu lázní hrával lázeňský orchestr. Poblíž tzv. **Masnówki** - jedné z lázeňských budov vzniklých v r. 1912, v níž se dnes nachází pobočka Městské veřejné knihovny, můžeme zhlédnout zajímavý květinový záhon ve tvaru **hodin**. Jeho číselník tvoří vícebarevné sezónní rostliny. V parku se nachází také **Lázeňský dům** postavený ve švýcarském stylu v r. 1862. Objekt s rámovou konstrukcí je založen na půdorysu prodlouženého obdélníku a má sedlovou střechu. Kdysi se tu nacházely

lázeňské léčebné kabiny, taneční sál, restaurace, čítárna a kasino, avšak dnes se zde konají divadelní představení, kulturní akce a workshopy. Budova slouží také jako sídlo Městského kulturního střediska (ul. Witczaka 5). Hned vedle se nachází **prostory určené pro pití minerální vody**. Tato osmiboká budova stylizovaná do čínského stylu vznikla v r. 1861 a původně sloužila jako hudební pavilon. Od r.1872 se stala prostorem určeným pro pití minerální vody. Dnes se tu nachází kavárna.

V **Łazienkach II** z r. 1912 nacházejících se naproti Lázeňskému domu sídlí **Galerie historie města** (ul. Witczaka 4). Je v ní nashromážděno mnoho dokumentů



Łazienki II
foto:

a předmětů souvisejících s dějinami Jastrzębia. V galerii si také můžeme prohlédnout napodobeninu slezské chaty a kovářskou dílnu. S Łazienkami II sousedí **Łazienki III** - bývalé přírodní léčebné sanatorium z r.1926, kam se po modernizaci a adaptaci pravděpodobně přestěhuje Matriční úřad (Urząd Stanu Cywilnego). Poslední z objektů komplexu Łazienek - **Łazienki I** byl postaven v r. 1865 a nachází se na ul. Witczaka. Na území parku bylo v r. 1892 díky podnětu Milosrdných sester svatého Karla Boromejského založeno **Dětské sanatorium Nejsvětější Panny Marie**



Dom św. Józefa,
foto:

zvané také **Mariin dům**, které se skládalo z Mariina domu, domu sv. Jacka a domu Andělů strážných. Jeho součástí byl také dům sv. Josefa (tzv. „Klasztorok“). V Mariině domě časem vznikla kaple, která byla v r. 1951 přestavěna na **římskokatolický kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova** (ul. 1 Maja 36). **Dům Andělů strážných** plnil funkci sanatoria, preventoria a nemocnice. Nyní je bohužel opuštěný.



CZ V **domě sv. Jacka** se po určitou dobu (v letech 1905-1922) nacházela židovská modlitebna a léčebna pro děti. Nyní je to jedna z veřejných budov v této části města. **Dům sv. Josefa** obývají Milosrdné sestry svatého Karla Boromejského. V Zdroju stojí také za to navštívit i **někdejší sanatorium Spółki Brackiej** (ul. 1 Maja 61) z r. 1912 (společnosti pomáhající horníkům v případě nemoci či invalidity), v němž se od r.1998 r. nacházely učebny Slezské univerzity a nyní (od r. 2010) Meziměstského didaktického střediska Hornicko-hutnické akademie v Krakowie. Nedaleko sanatoria stojí **vila Dąbrowka** - jeden ze tří objektů někdejší



Villa Dąbrowka,
foto:

Evangelické instituce pro nemocné děti (Ewangelickiego Zakładu dla Dzieci Chorych) „Betania“. Dnes se tu nachází hotel a restaurace (ul. 1 Maja 49). Na ul. Kościuszki 14 stojí budova **někdejšího sanatoria maršála J. Piłsudskiego** z r. 1928. Od 50. let minulého století zde sídlí vojvodská



Sanatorium Piłsudskiego,
foto:

nemocnice pro děti se zaměřením na rehabilitační péči (Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci). Na druhé straně ulice se nachází **vila Józefa Witczaka** z roku 1957 (ul. Kościuszki 13a) - nyní sídlo Státní hudební školy.

CZ Pro všechny, které aktivní poznávání historie Zdroje unavilo, je tu v letním období připraveno **koupaliště „Zdrój“** (ul. Witczaka 1) nacházející se na místě bazénu postaveného ještě před 2. světovou válkou. Komplex nabízí různorodé atrakce, jako například znovu a stěnové masáže, perličkové schody, divokou řeku a tobogán nebo brouzdaliště pro nejmladší děti.

Sedáme na kolo, opouštíme **Zdrój** a jedeme ve směru České republiky (směr: **Karviná-Hranice**). Od výchozího bodu až po křižovatku ul. Leśnej s ul. Borowicką v Golkowicach pojedeme téměř výhradně úsekem Euroregionálního cyklookruhu č. 24C a Evropské cyklistické trasy Eurovelo R4 (do Moszczenicy vede také značení subtrasy 9N). Přijíždíme do centra obce (jedeme postupně ul. Kasztanową, Kościelną, Ranoszka, Komuny Paryskiej, Szotkowicką, Leśną, Borowicką, 1 Maja) a odbočujeme vlevo na ul. Piotrowicką. Dále nás povede pěší a cyklistická stezka kulturního dědictví „Po stopách zámku nad Petruvkou“. Po této stezce dojedeme až k hranicím, následně míjeme rybník Urbančik a za zády necháváme část Petrovic pod názvem Prstná (místní komunikace). Následně pokračujeme ve směru Dolních Marklovic.

Na křižovatce stezky „Po stopách zámku nad Petruvkou“ se subtrasou 6097 odbočujeme vpravo a jedeme dále po subtrase 6097 (ul. Mickiewiczowa, Żiżkova). Přijíždíme do městské části **Karviná-Hranice (265 m.n.m.)**. Historie Karviné jako jednoho z nejstarších evropských jodobromových lázeňských center se váže s rokem 1867, kdy byla ohlášena první lázeňská sezóna pro návštěvníky lázní. Ještě před založením lázní tu probíhaly různé vědecké průzkumy léčivých pramenů jodobromové solanky, jejíž vlastnosti už kdysi znali a využívali místní obyvatelé. Během doby se ukázalo, že voda pocházející z období třetihor dokonale léčí choroby pohybového aparátu, kloubů a choroby nervové a oběhové soustavy. **Lázně Darkov** nacházející se v městské části Karviná-Hranice jsou novým komplexem nazývaným také **Rehabilitační sanatorium** (ul. Čsl. armády 2954/2). To bylo pro návštěvníky lázní postupně otevřeno v letech 1976, 1980 a 1989. Impulsem pro jeho vznik byl fakt, že **staré lázně - Léčebna Darkov** musely čelit hornické činnosti, kvůli níž jim hrozil zánik. Aby k tomu nedošlo, začaly se stavět nové lázeňské objekty na druhém konci města. Budovy sanatoria tak získaly prostorné interiéry a dokonalé vybavení, díky čemuž se rozšířily a zlepšily možnosti léčby. Mezi komplexem nacházejícím se v části Karviná-Hranice a s ním sousedící městskou částí Karviná-Mizerov se rozkládá **lesopark Dubina**. Je to místo, kde si mohou odpočinout a relaxovat jak návštěvníci lázní, tak i obyvatelé města. Bylo tu postaveno dětské hřiště, dále se tu nachází ohniště a místa určená k sezení. Park je také plný tras pro cyklisty a pro pěší. Nedávno zde bylo otevřeno **discgolfové hřiště**. Discgolf je sportovní disciplína pocházející ze Spojených států. Hra je odvozena od klasického golfu s tím rozdílem, že míček je nahrazen létajícím diskem, který je třeba umístit v ocelovém koši co nejmenším počtem hodů.

<16,1 km> - /1,2 km suť; 14,9 km asfalt/

CZ Pokračujeme ve výletu, opouštíme městskou část **Karviná-Hranice**, jedeme subtrasou 6097 (jedeme postupně ul. Żiżkova, Rudé armády, Poštovní, Karola Śliwky) ve směru centra. Zdoláváme poslední úsek (ul. Hrnčířská) a přijíždíme do **Karviné-Fryštátu (236 m.n.p.m.)**. V **Muzeu Těšínska**, nacházejícím se u hlavního náměstí městské části Fryštát (Masarykovo náměstí 10), si můžeme prohlédnout stálou expozici představující dějiny kdysi samostatných měst a vsí dnešní Karviné a také s ní spojené průmyslové,



Most Łukowy,
foto:

hornické a lázeňské tradice. Kousek vedle muzea se nachází skvost historického jádra města a hlavní turistická atrakce Karviné - **zámek Fryštát**. Ten byl po rozsáhlé rekonstrukci v letech 1994-1997 otevřen pro veřejnost. Hlavní sezona zámku je od dubna do konce října, i když otevřen je po celý rok. Zámek nabízí prohlídku 3 okruhů s historickým nábytkem a expozicí Národní galerie Praha. Na budovu zámku navazuje rozsáhlý zámecký park.

<18,1 km> - /2 km asfalt/

Poslední zastávkou na naší trase je městská část **Lázně Darkov**. Abychom tam dojeli, musíme jet nejdříve na jihozápad (ul. Slámova) ve směru jezera Loděnice a pak podél jeho břehu na jihovýchod (zpočátku po asfaltové silnici, která později přechází v lesní cestu). Přijíždíme k řece Olši, odbočujeme vlevo a jedeme dál proti proudu. Po chvíli přijíždíme na místo (**Karviná-Lázně Darkov, 230 m.n.m.**). Do lázeňské části města se od jižní strany můžeme dostat přes betonový **obloukový most** z r.1925, který spojuje oba břehy Olše. Objekt o délce 56,5 m, šířce 9,5 m a výšce oblouku 12,2 m je zajímavým architektonickým prvkem Darkova. Jak už bylo dříve řečeno, **staré lázně - Léčebna Darkov** mají dlouhou a bohatou historii, jejíž počátky se datují do r.1867. Z důvodu jejich rychlého rozvoje bylo třeba v letech 1895-1902 dostavět další budovy. Dvě již existující totiž nedokázaly uspokojit poptávku po léčbě. V r. 1895 byl založen **lázeňský park** s cenným porostem čítajícím v té době zhruba 300 druhů stromů. K dalšímu rozšíření lázní

došlo po r.1931. Po celou tu dobu - kromě I. a II. světové války, kdy se v lázeňských budovách nacházela nemocnice - plnil Darkov svou lázeňskou funkci. Posledním majitelem lázní, ještě před rokem 1945, se stal hrabě Larisch-Mönnich. Po válce lázně převzal stát. Po otevření nového komplexu (Rehabilitačního sanatoria) obě části lázní fungovaly jako jedna část krajského podniku. Po roce 1989, díky zastavení hornické činnosti, mohly být původní budovy postupně zrekonstruovány a zmodernizovány. Nyní se lázeňský komplex v historické lázeňské části skládá z hlavní budovy **„Sanatorium“**, **Společenského domu** (postaveného v letech 1900-1901 v historizujícím stylu podle projektu vídeňského architekta Korna, ul. Lázeňská 706/48) a **Starých lázní** (ul. Lázeňská 48/41), kde se v přizemní části nachází místnosti určené pro wellness procedury a na prvním patře jsou pokoje s výhledem na park, řeku Olši a **vily**. K nejzajímavějším patří **vila Vlasta** postavená v r. 1878, **vila Maryčka** z let 1880-1890 a **vila Jirina**, původně nazývaná Heinrichshof, ze stejného období. V lázeňském parku stojí **kaple sv. Anny**, kterou dal pro svoji ženu postavit doktor Degré, a mnoho zajímavých **bronzových soch** z II. pol. XX. století. Jsou to mimo jiné: **Sedící dívka**, **Živý pramen** či **Dívka s jablkem**. Jedním ze zajímavých



Zywe Źródło
foto:

objektů je také **někdejší Janečkův mlýn** postavený v r. 1898 nedaleko severního vstupu do parku. Původně plnil funkci vodního mlýna a později skladu. V současnosti probíhá rekonstrukce a z mlýna má být vzdělávací centrum. Tady končí náš cyklistický výlet.

<20,7 km> - /0,6 km lesní cesta; 2 km asfalt/



EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Projekt spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013

PŘEKRAČUJEME HRANICE

TRASA ROWEROWA „Szlakiem obiektów turystycznych”

Bzie Zameckie • os. Barbary • os. Jastrzębie Górne
• Szeroka • Borynia • os. Moszczenica • os. Źródło •
Petrovice u Karviné • Prstná • Karviná-Hranice •
Karviná-Nové Město • Karviná-Fryštát

Trasa rowerowa „Szlakiem obiektów turystycznych” jest propozycją aktywnego poznawania walorów krajoznawczych Jastrzębia-Zdroju i Karviny oraz pozostałych miejscowości znajdujących się na trasie przejazdu. Szlak przebiega fragmentem subtrasy 13Z, subtrasy 9N, subtrasy 126Y, Euroregionalnej Pętli Rowerowej 24C, Europejskiej Trasy Rowerowej Eurovelo R4, pieszo-rowerowej ścieżki dziedzictwa kulturowego „Szlakiem Zamków nad Piotrówką” i subtrasy 609Z.

OPIS TRASY:

Początek trasy ma miejsce w **Bziu Zameckim** (ul. Klubowa, 257 m n.p.m.) - sołectwie Jastrzębia-Zdroju położonym w południowo-wschodniej części miasta. Najciekawszym obiektem Bzia jest późnorennesansowy **dwór obronny** z 1605 r. Zbudowano go z kamienia i cegły. Do dziś przetrwały



Dwór obronny,
foto:

te fragmenty, które nie uległy zniszczeniu podczas II wojny światowej. Mimo iż po jej zakończeniu dwór odbudowano, utracił on swoje pierwotne, stylowe cechy. Obronny charakter budowli składającej się z piwnic i pierwszego piętra podkreślają otwory strzelnicze. W obiekcie mieści się obecnie m.in. przedszkole oraz przychodnia. Z **Bzia** zmierzamy w stronę **osiedla Barbary**. Kierujemy się na północ, jadąc kolejno ul. Świerczewskiego i Cichą aż do ul. Granicznej (do skrzyżowania z ul. Korfantego towarzyszy nam fragment

subtrasy 13Z oraz 9N). Skracamy w prawo w ulicę Graniczną, a następnie w lewo w ul. Turystyczną wchodzącą w skład osiedla Barbary (367 m n.p.m.).

Z myślą o najmłodszych w jarze przy ul. Turystycznej powstało **miasteczko ruchu drogowego**, gdzie dzieci i młodzież mogą nie tylko aktywnie spędzać czas, ale również uczyć się zasad bezpiecznego poruszania się po drogach. Infrastruktura miasteczka składa się ze ścieżek rowerowych, ronda i skrzyżowań, kilkudziesięciu pionowych znaków drogowych i stojaków na rowery oraz lawek. W jarze znajdują również coś dla siebie miłośnicy sportów ekstremalnych. Specjalnie dla nich przygotowano **skatepark**, w którym można spróbować swoich sił, robiąc ewolucje na deskorolkach, rolkach, rowerach BMX. Na początkującej czeka funbox, dla tych bardziej zaawansowanych spin ramp czy bank ramp.

<3,5 km> - /3,5 km asfalt/

Jedziemy dalej w kierunku **Jastrzębia Górnego**. Wracamy z powrotem na ul. Graniczną, a następnie skręcamy w lewo w al. Piłsudskiego. Gdybyśmy zjechali z alei w lewo, w dół ul. Harcerską, dojedziemy do **Stadionu Miejskiego**



Stadion Miejski,
foto:

(ul. Harcerska 14B). My jednak zmierzamy prosto al. Piłsudskiego, a następnie ul. Sybiraków, Północną, św. Jana Nepomucena i św. Katarzyny, którą docieramy do **sanktuarium pw. św. Katarzyny i Opatrzności Bożej** (ul. św. Katarzyny 3) (251 m n.p.m.).

Budowla z 1825 r. powstała na miejscu drewnianej świątyni strawionej przez pożar w 1811 r. Kościół zaprojektowany na planie prostokąta o zaokrąglonych narożnikach składa się z zamkniętego półkolistego prezbiterium. Najcenniejszym elementem wyposażenia wnętrza jest obraz przedstawiający Oko Opatrzności Bożej z 1773 r. oraz ambona z baldachimem ukoronowanym rzeźbą anioła z tablicami Dziesięciorga Przykazań. 8 lipca 2012 r. dekretem nadanym przez arcybiskupa Wiktora Skworca kościół został ustanowiony Diecezjalnym



PL Sanktuarium Opatrzności Bożej. Na pobliskim cmentarzu znajduje się klasycystyczna **kaplica grobowa** z I poł. XIX w., w której mieści się **grób rodziny Witczaków**. <6,2 km> - /2,7 km asfalt/

Z **Jastrzębia Górnego** podążamy do sołectwa **Szeroka**. Kierując się na północ, przecinamy ul. Pszczyńską, a następnie jadąc ul. Strażacką, Pochwacie i Gagarina (po drodze towarzyszy nam fragment 126Y oraz subtrasy 13Z) osiągamy cel (270 m n.p.m.). W Szerokiej znajduje się barokowo-klasycystyczny **kościół rzymskokatolicki pw. Wszystkich Świętych**, który powstał w latach 1796-1801 (ul. Powstańców Śląskich 109). Świątynia składa się z trójdzielnej nawy z kruchtą oraz prostokątnego prezbiterium z zakrystią. We wnętrzu kościoła na uwagę zasługuje późnobarokowy ołtarz główny z 1810 r. z płótnem przedstawiającym Wszystkich Świętych z centralną postacią św. Jana Nepomucena. W pobliżu świątyni stoi także **figura św. Jana Nepomucena**, która powstała w 1796 r., jeszcze zanim zbudowano kościół. <10,9 km> - /4,7 km asfalt/

Ponownie wsiadamy na rowe i zmierzamy w stronę kolejnego sołectwa Jastrzębia - **Boryni**. Cały czas, jadąc kolejno ul. Powstańców Śląskich, Osadników i Zamkową, będą towarzyszyły nam znaki subtrasy 13Z. Po kilku kilometrach docieramy na miejsce (275 m n.p.m.). Ozdobą Boryni jest klasycystyczny **pałac** z II poł. XVIII w. otoczony zespołem parkowym (ul. Zamkowa 5). Ten jednopiętrowy, murowany budynek został zbudowany w stylu klasycystycznym z wpływami późnego baroku. W 2012 r. obiekt został gruntownie odnowiony, a w jego wnętrzu urządzono elegancki hotel i restaurację. <13,7 km> - /2,8 km asfalt/

Opuszczamy **Borynię** i ruszamy w stronę **Moszczenicy**. Wracamy znaną nam już trasą do ul. Północnej, a następnie skręcamy w prawo i od tego miejsca aż do centrum dzielnicy zdrojowej podróżujemy ze znakami subtrasy 9N i Europejskiej Trasy Rowerowej Eurovelo R4. Jedziemy kolejno ul. Północną, Poznańską, Kondziolowiec, drogą szutrową wzdłuż torów do byłego dworca PKP, Dworcową i Zdrojową. Na rondzie w Zdroju dołącza z lewej strony Euroregionalna Pętla Rowerowa 24C. Mijamy dzielnicę zdrojową. Zmierzamy ul. Kasztanową, Kościelną, Ranoszka, by wjechać w ul. Komuny Paryskiej (226 m n.p.m.). W **Szkole Podstawowej nr 16 im. prof. Rudolfa Ranoszka** (ul. Komuny Paryskiej 18c) jedną z sal przeznaczono na **Muzeum Regionalne** imienia profesora - wybitnego asyrologa i hetytologa. W placówce zgromadzono przedmioty związane z historią szkoły, jej patronem i dziejami miejscowości. Wśród pierwszych na uwagę zasługują dzienniki lekcyjne, świadectwa absolwentów i księga uczniów. Interesujące są także pamiątki i dokumenty z XIX w. oraz kilka egzemplarzy dawnej gazетки poświęconej Moszczenicy. Pozostałą część stanowią eksponaty związane z patronem szkoły, w tym m.in.: toga profesorska, przybory podręczne, lampka nocna i okulary. Nieco dalej (skrzyżowanie ul. Komuny Paryskiej

PL i Dąbrowskiego) na tzw. „Polowiokach”, stoi **kapliczka św. Jana Nepomucena** z 1854 r., przy której corocznie odbywają się nabożeństwa ku czci świętego. <28,8 km> - /0,7 km szuter; 14,4 km asfalt/

Z **Moszczenicy** zmierzamy w stronę miejscowości **Petrovice u Karviné**. Kierujemy się kolejno ul. Szotkowicką, Dworcową, 1 Maja i Piotrowicką (do skrzyżowania ul. Szotkowickiej i ul. Leśnej w Gołkowicach towarzyszy nam Euroregionalna Pętla Rowerowa 24C i pokrywająca się z nią Europejska Trasa Rowerowa Eurovelo R4, a następnie pieszo-rowerowa ścieżka dziedzictwa kulturowego „Szlakiem Zamków nad Piotrówką”). Przekraczamy granicę i wjeżdżamy do **Petrovice u Karviné** (223 m n.p.m.). Do interesujących obiektów Petrovice należy **hotel „Dakol”**, zlokalizowany w budynku dawnej szkoły, która została wzniesiona w latach 1895-1897 (Petrovice u Karviné 153). <35,6 km> - /6,8 km asfalt/

Jedziemy dalej przez wioskę **Prstná**, gdzie warto zatrzymać się w pobliżu pięknego empirowego **zameczku myśliwskiego** (Prstná 1) (262 m n.p.m.).



Zameczek myśliwski,
foto:

Historia obiektu sięga 1796 r., kiedy to wioskę od hrabiego Jana Larischa kupił rycerz z Komorna - Wojciech Gusnar, zlecając wybudowanie empirowego pałacyku wraz z parkiem krajobrazowym w stylu angielskim. Obecnie ten jednopiętrowy zameczek składa się z dwóch skrzydeł - głównego (piętrowego) i krótszego (dwupiętrowego). Całość nakryto czterospadowym dachem z lukarnami. W zameczku aktualnie funkcjonuje winiarnia, restauracja oraz galeria. <37,3 km> - /1,7 km asfalt/

Wsiadamy na rower i podążamy w stronę dzielnicy **Karviná-Hranice**. Mijamy Dolní Marklovice. Na skrzyżowaniu „Szlaku Zamków nad Piotrówką” z subtrasą 609Z skręcamy w prawo i kontynuujemy naszą podróż jej odcinkiem (ul. Mickiewiczowa). Skręcamy w prawo w ul. U Vodárny, którą docieramy do **wieży wodnej** (236 m n.p.m.).

Wieża o wysokości 39,4 m i średnicy 11,4 m postawiono w 1928 r. Budowla składa się z sześciu pięter. Nad ostatnim umieszczono cysternę, która pełniła dawniej funkcję zbiornika z wodą. W środku zachowała się część

PL pierwotnego wyposażenia technicznego. Obiekt, choć stanowi ciekawy zabytek miasta, jest niestety niedostępny dla zwiedzających. <42,9 km> - /5,6 km asfalt/

Kierujemy się teraz w stronę dzielnicy **Karviná-Nové Město**. Zmierzamy na południe ul. Rudé armády aż do ronda. Gdybyśmy skręcili na nim w lewo (3 zjazd), dojedziemy do kompleksu **krytych basenów** (ul. Leonovova 1797) działających przez cały rok. Jego częścią jest także skatepark, składający się z 13 ramp przeznaczonych m.in. do jazdy na deskorolkach. My skręcamy w prawo (1 zjazd na rondzie, ul. Haviřská i po kilku chwilach dojeżdżamy do **kapieliska letniego** (ul. Haviřská 1783) (239 m n.p.m.). Kąpielisko składa się z wielofunkcyjnego basenu z pięcioma zjeżdżalniami oraz innymi atrakcjami - masażem perelkowym, masażem ściennym, rwącą rzeką i zjeżdżalnią. Znajduje się tutaj również basen rekreacyjny wyposażony w ślizgawkę, pas i leżaki do masażu perelkowego. Na najmłodszych czeka brodzik w kształcie łodzi. Częścią kąpieliska są ponadto dwa boiska do piłki plażowej. <45,6 km> - /2,7 km asfalt/

Zmierzamy dalej w kierunku historycznej dzielnicy miasta (**Karviná-Fryštát**). Jedziemy kolejno ul. Haviřská, Oswození, 17. listopadu, Karola Šliwky i Hrnčířská, docierając na Masarykovo náměstí (236 m n.p.m.). Dzieje miasta związane są z historyczną częścią ośrodka - **Fryštátem**, w której znajduje się wiele ciekawych obiektów zabytkowych. Centralne miejsce dzielnicy zajmuje **Rynek** z żeliwną **fontanną** w stylu historyzującym, powstałą w 1900 r. We wschodniej pierzei Rynku stoi klasycystyczny **ratusz** z renesansową **wieżą** ozdobioną rzeźbionym herbem z orłem Piastów cieszyńskich. Obecnie w obiekcie znajduje się **galeria**, w której wystawiane są dzieła miejscowych artystów. Rynek otaczają **domy mieszczkańskie** pochodzące przeważnie z XVIII i XIX w. Do najcenniejszych budynków należy **dom nr 9**, gdzie dziś mieści się oddział Biblioteki



Zamek Frýštát,
foto:

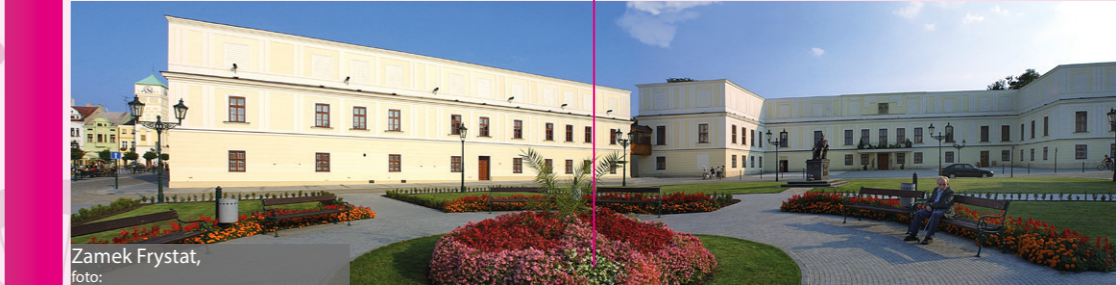


PL Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013
PRZEKRACZAMY GRANICE

Regionalnej w Karwinie (Regionální knihovna). Leży on w zachodniej części Rynku, podobnie jak **sala wystaw Muzeum Těšínska** (Masarykovo náměstí 10), przeznaczona na organizację wystaw tematycznych dokumentujących historyczne wydarzenia regionu, Czech i Moraw. Kolejnymi interesującymi obiektami są **domy nr 92 i nr 93**, które służyły niegdyś jako domy mieszczkańskie z prawem szynku, a obecnie znajdują się w nich restauracje. W południowej części Rynku położony jest piękny **zamek Fryštát** (Masarykovo náměstí 1). Swoją dzisiejszą, empirową formę, zyskał w trakcie przebudowy w 1800 r. kiedy to jednopiętrowa budowla została podwyższona o attykę i nakryta kilkoma dwuspadowymi dachami. Do głównego budynku zostały dobudowane dwa skrzydła boczne. Piętro zachodniego skrzydła zamku zostało połączone krytym gankiem z kościołem farnym, natomiast wschodnie skrzydło połączono przeszklonym gankiem z tzw. „**Lottyaussem**”. Dziś w zamku znajduje się m.in. stała ekspozycja **Narodowej Galerii w Pradze**.

Przed głównym budynkiem powstał park ozdobny, którego środek zajmowała kamienna **fontanna**, a z jego południowej strony **park w stylu angielskim**. Pierwotny park zamkowy założony w 1804 r., nazywany jest także obecnie **parkiem Bożeny Niemcowej** (park Boženy Němcové). Zajmuje on powierzchnię 36 ha. Z okresu założenia parku do dziś zachowały się niektóre alejki drzew. Prowadzone są tu prace mające na celu jego odnowę, której częścią jest uporządkowanie terenu, rewitalizacja zieleni i postawienie kilku ciekawych budowli. Do tej pory zostały już zrealizowane m.in.: **kościół dla dzieci i altana Larischa** oraz przeprowadzona rekonstrukcja **grobu Larischové**. Częścią parku jest również **jezioro Loděnice** położone w ślepej odnodze rzeki Olzy oraz **amfiteatr**, gdzie w okresie letnim odbywa się szereg wydarzeń kulturalnych. Dla najmłodszych przygotowano **kościół ZOO** - zwierzyńiec zlokalizowany w centralnej części parku w miejscu dawnych stajni Larischa. Można w nim zobaczyć stado danieli, jelenia wschodniego czy pawie.

W parku zamkowym dobiega końca nasza wycieczka. <47,5 km> - /1,9 km asfalt/




CYKLISTICKÁ TRASA
„Stezka turistických atrakcí“

Bzie Zameckie • sídl. Barbary • sídl. Jastrzębie Górne • Szeroka • Borynia • sídl. Moszczenica • sídl. Zdrój • Petrovice u Karviné • Prstná • Karviná-Hranice • Karviná-Nové Město • Karviná-Fryštát

Cyklistická trasa „Stezka turistických atrakcí“ nabízí aktivní poznávání vlastivědných hodnot Jastrzębia-Zdroju a Karviné a také dalších lokalit nacházejících se na trase. Trasa vede úsekem subtrasy 13Z, subtrasy 9N, subtrasy 126Y Euroregionálního cyklookruhu č. 24C, Evropské cyklistické trasy Eurovelo R4, pěší a cyklistické stezky kulturního dědictví „Po stopách zámků nad Petrůvkou“ a subtrasy 6097.

POPIS TRASY:

Náš výlet začíná v **Bziu Zameckim** (ul. Klubowa, **257 m.n.m.**) - městské části Jastrzębia-Zdroju nacházející se v jihovýchodní části města. Nejzajímavějším objektem Bzia je pozdně renesanční **obrný dvůr** z r. 1605. Byl postaven z kamene a cihly a dodnes se dochovaly ty části, které nebyly zničeny během II. světové války. I když byl dvůr po jejím zakončení rekonstruován, nepodařilo se obnovit jeho původní charakteristické znaky. Obranný charakter budovy skládající se ze sklepů a prvního patra podtrhují střelny. V současné době sídlí tady mimo jiné mateřská škola a lékárná ordinace.

Z **Bzia** pokračujeme na **sídlíště Barbary**. Směřujeme na sever, jedeme postupně ul. Świerczewskiego a Cichą až do ul. Granicznej (ke křižovatce s ul. Korfantege nás doprovází úsek subtrasy 13Z a 9N). Odbočujeme vpravo na ul. Graniczną a následně vlevo na ul. Turystyczna nacházející se na sídlíšti Barbary (**367 m.n.m.**).

Pro nejmladší návštěvníky vzniklo v úvozu na ul. Turystycznej **dopravní hřiště**, kde mohou děti a mládež nejen aktivně trávit čas, ale také poznávat zásady bezpečného pohybu na cestách. Infrastruktura hřiště se skládá z cyklistických stezek, kruhového objezdu a křižovatek, několika desítek svislých dopravních značek, stojanů na kola a laviček. V úvozu si na své přijdou i milovníci extrémních sportů. Speciálně pro ně je připraven **skatepark**, kde si mohou vyzkoušet triky na skateboardech, inline bruslích či kolech BMX. Pro začátečníky je tu připraven funbox, pro pokročilé spin ramp či bank ramp.

<3,5 km> - /3,5 km asfalt/

Jedeme dále ve směru **Jastrzębia Górnego**. Vracíme se na ul. Graniczną a následně odbočujeme vlevo na alej Piłsudskiego. Kdybychom z aleje odbočili vlevo, dolů ul. Harcerską, přijeli bychom k **Městskému**



Skatepark, foto:

stadionu (ul. Harcerska 14B). My však jedeme rovně al. Piłsudskiego a dále ul. Sybiraków, Północną, św. Jana Nepomucena a św. Katarzyny, po které dojdeme k **římskokatolickému kostelu sv. Kateřiny a Prozřetelnosti Boží** (ul. św. Katarzyny 3) (**251 m.n.m.**).

Budova z r.1825 vznikla na místě dřevěného chrámu, který shořel v r. 1811. Kostel byl navržen na půdorysu obdélníku se zakulacenými rohy a skládá se z presbytáře uzavřeného uvnitř půlkruhu. Nejcenějším prvkem vybavení interiéru je obraz s okem Boží prozřetelnosti z r. 1773 a kazatelna s baldachýnem zakončeným sochou anděla s deskami s desaterem přikázání. Podle vyhlášky arcibiskupa Wiktora Skworca ze dne 8. 7. 2012 byl kostel stanoven Diecezijním Svatostánkem Prozřetelnosti Boží. Na farním hřbitově se nachází klasicistní **hrobka** z I. pol. XIX. století a **hrob rodiny Witczaków**.

<6,2 km> - /2,7 km asfalt/

Z **Jastrzębia Górnego** jedeme do městské části **Szeroka**. Směřujeme na sever, protínáme ul. Pszczyńską a dále pokračujeme ul. Strażacką, Pochwacie a Gagarina (po cestě nás doprovází úsek subtrasy 126Y a subtrasy 13Z). Přijíždíme do cíle (**270 m.n.m.**).

V Szerokiej se nachází barokně klasicistní **římskokatolický kostel Všech Svatých**, který vznikl v letech 1796-1801 (ul. Powstańców Śląskich 109). Chrám se skládá z trojdielné lodi s kruchtou a obdélníkového presbytáře se zákřstíi. Uvnitř kostela naši pozornost přitáhne pozdně barokní hlavní oltář z r. 1810 s plátnem zobrazujícím všechny svaté s hlavní postavou sv. Jana Nepomuckého. Poblíž chrámu stojí také **socha sv. Jana Nepomuckého**, která vznikla v r. 1796, ještě předtím, než byl objekt postaven.

<10,9 km> - /4,7 km asfalt/

Opět sedáme na kolo a jedeme ve směru další městské části Jastrzębia - **Boryni**. Po celou dobu, kdy jedeme postupně ul. Powstańców Śląskich, Osadników a Zamkową, nás bude doprovázet značení subtrasy 13Z. Po několik kilometrů přijíždíme na místo (**275 m.n.m.**). Ozdobou Boryni je klasicistní **palác**

z II. pol. XVIII. stol. obklopený parkovým komplexem (ul. Zamkowa 5). Tato jednopodlažní zděná budova byla postavena v klasicistním stylu s vlivy pozdního baroka. V r. 2012 zde proběhla rozsáhlá rekonstrukce a nyní tam sídlí elegantní hotel a restaurace.

<13,7 km> - /2,8 km asfalt/



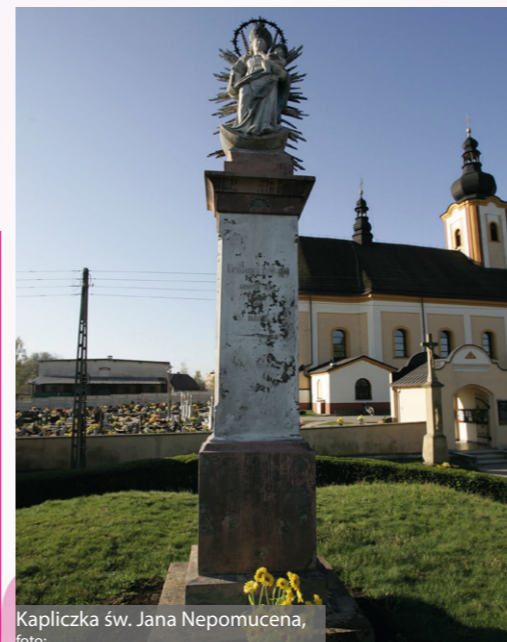
Pałac, foto:

Vyjíždíme z **Boryni** a pokračujeme ve směru **Moszczenicy**. Vracíme se po nám už známé trase na ul. Północną a následně odbočujeme vpravo. Z tohoto místa až do centra městské části jedeme po subtrase 9N a Evropské cyklistické trase Eurovelo R4. Jedeme postupně ul. Północną, Poznańską, Kondziolowic, šterkovou cestou podél železniční trati až k někdejšímu vlakovému nádraží (dworzec PKP), dále ul. Dworcową a Zdrojową. Na kruhovém objezdu v Zdroju nás bude zleva doprovázet Euroregionální cyklookruh č. 24 C. Mijíme lázeňskou městskou část. Jedeme ul. Kasztanową, Kościelną, Rañoszka, abychom dojeli na ul. Komuny Paryskiej (**226 m.n.m.**).

Na **Základní škole č.16 prof. Rudolfa Rañoszka** (ul. Komuny Paryskiej 18c) bylo v jedné z místností otevřeno **Regionální muzeum** věnované profesorovi - významnému asyrologovi a chetitologovi. Ve škole byly shromážděny předměty související s historií školy, dějinami města a patronem školy. K nejpozoruhodnějším předmětům patří třídní knihy, vysvědčení absolventů a kniha žáků. Zajímavé jsou také památky a dokumenty z XIX. století a několik kusů někdejšího časopisu věnovaného Moszczenicy. V další části se nacházejí exponáty související s patronem školy, mj. profesorský talár, pomůcky, noční lampička a brýle.

<28,8 km> - /0,7 km suť; 14,4 km asfalt/

Kousek dál (křižovatka ul. Komuny Paryskiej a Dąbrowskiego) na tzv. „Polowiokach“, stojí **kaplička sv. Jana Nepomuckého** z r. 1854, při které se každoročně konají bohoslužby. Z **Moszczenicy** pokračujeme ve směru obce **Petrovice u Karviné**. Jedeme postupně ul. Szotkowicką, Dworcową, 1 Maja a Piotrowicką (ke křižovatce ul. Szotkowickiej a ul. Leśnej v Gołkowicach nás doprovází Euroregionální cyklookruh č. 24C, Evropská cyklistická trasa Eurovelo



Kapliczka św. Jana Nepomucena, foto:

R4 a následně pěší a cyklistická stezka kulturního dědictví „Po stopách zámků nad Petrůvkou“). Přijíždíme hranice a vjíždíme do **Petrovic u Karviné** (**223 m.n.m.**). K zajímavým objektům Petrovic patří **hotel „Dakoł“**, nacházející se v budově někdejší školy, která byla postavena v letech 1895-1897 (Petrovice u Karviné 153).

<35,6 km> - /6,8 km asfalt/

Následně projíždíme vesnicí **Prstná**, kde stojí za to se zastavit poblíž krásného empírového **mysliveckého zámečku** (Prstná 1) (**262 m.n.m.**). Historie objektu se datuje do r.1796, kdy rytíř z Komorna, Wojciech Gusnar, koupil vesnici od hraběte Jana Larische. Dal postavit empírový zámeček s krajinným parkem v anglickém stylu. Skládá se ze dvou křídel - hlavního (patrového) a kratšího (dvoupátrového). Zámeček má vysokou valbovou střechu s vikýři. V zámečku se dnes nachází vinárna, restaurace a galerie.

<37,3 km> - /1,7 km asfalt/

Sedáme na kolo a jedeme ve směru městské části **Karviná-Hranice**. Mijíme Dolní Marklovice. Na křižovatce stezky „Po stopách zámků nad Piortówką“ a subtrasy 6097 odbočujeme vpravo a dále pokračujeme po jejím úseku (ul. Mickiewiczowa). Z Mickiewiczovy ulice odbočíme vpravo na ul. U Vodárny, po které dojedeme až k **vodárenské věži** (**236 m.n.m.**).

Věž o výšce 39,4 m a průměru 11,4 m byla postavena v r. 1928. Budova se skládá z šesti podlaží. Nad posledním podlažím je umístěn vodojem, který kdysi plnil funkci nádrže s vodou. Uvnitř věže je dochována část původního technického zařízení. I když je to zajímavá technická památka, je bohužel mimo provoz.

<42,9 km> - /5,6 km asfalt/

Dále pokračujeme ve směru městské části **Karviná-Nové Město**. Jedeme na jih ul. Rudé armády až ke kruhovému objezdu. Kdybychom na něm odbočili vlevo (3. sjezd), přijeli bychom ke komplexu **krytých bazénů** (ul. Leonovova 1797) otevřených po celý rok. Jejich součástí je také skatepark se 13 rampami určenými mj. pro jízdu na skateboardech.

Odbočujeme vpravo (1. sjezd na kruhovém objezdu, ul. Havířská) a po chvíli přijíždíme na **letní koupaliště** nacházející se v této části města (ul. Havířská 1783)



Kapeliško Letnie, foto:

(**239 m.n.m.**).

Koupaliště se skládá z víceúčelového bazénu s pěti tobogány a jinými atrakcemi - perličkovou masáží, stěnovou masáží, divokou řekou a tobogánem. Nachází se tu také rekreační bazén s klouzačkou, perličkovým masážním pásem a perličkovými masážními lehátky. Pro nejmladší návštěvníky je tu dětské brouzdaliště ve tvaru lodi. Součástí koupaliště jsou i dvě hřiště pro plážový volejbal.

<45,6 km> - /2,7 km asfalt/

Dále pokračujeme ve směru historického centra města (**Karviná-Fryštát**). Jedeme postupně ul. Havířská, Osvobození, 17. listopadu, Karola Śliwky a Hrnčířská na Masarykovo náměstí (**236 m.n.m.**). Historie města souvisí s jeho historickou částí - **Fryštátem**, v níž se nachází mnoho zajímavých památkových objektů. V centru této městské části se nachází **náměstí** s litinovou **kašnou** v historizujícím stylu, vzniklou v roce 1900. Ve východní části náměstí stojí klasicistní **radnice** s renesanční **věží**, kterou zdobí erb s orlem těšínských Piastovců. Nyní se v objektu nachází **galerie**, kde svá díla vystavují místní umělci. Náměstí obklopují **městanské domy** pocházející

převážně z XVIII. a XIX. stol. K nejvýznamnějším budovám patří **dům č. 9**, kde nyní sídlí oddělení Regionální knihovny v Karviné. Dům stojí v západní části náměstí, podobně jako **Výstavní síň Muzeum Těšínska** (Masarykovo náměstí 10), v níž se konají tematické výstavy dokumentující historické události regionu, Čech a Moravy. Dalšími zajímavými objekty jsou **domy č. 92 a č. 93**, které kdysi sloužily jako měšťanské domy s prámem šenku a nyní se v nich nacházejí restaurace. V jižní části náměstí se nachází krásný **zámek Fryštát** (Masarykovo náměstí 1). Svůj dnešní empírový vzhled získal v roce 1800. Tehdy byla jednopatrová budova zvýšena o atikové patro a byla pokryta několika sedlovými střechami. K hlavní budově byla přistavěna dvě boční křídla. Patro západního křídla bylo spojeno krytou chodbou s farním kostelem a východní křídlo je propojeno skleněnou chodbou s tzv. „**Lottyhausem**“. Dnes se v zámku nachází mj. stálá expozice **Národní galerie v Praze**.

Před hlavní budovou vznikl okrasný park, v jehož středu stála kamenná **kašna**. Z jižní strany je zámek obklopen **zámeckým parkem v anglickém stylu**. Původní zámecký park, založený v roce 1804, je dnes nazýván **parkem Boženy Němcové**. Rozprostírá se na ploše 36 ha. Z období jeho založení se dodnes dochovaly některé stromové aleje.

Nyní park prochází obnovou, jejíž součástí jsou terénní úpravy, celková revitalizace zeleně a realizace několika



Altana Larischa, foto:

zajímavých staveb. Doposud byly realizovány **dětský koutek** a **Larischův altán** a byla také provedena rekonstrukce **Larischovy hrobky**. Součástí parku je také **jezero Loděnice** nacházející se ve slepém rameni řeky Olše a **amfiteátr**, kde se v letním období koná mnoho kulturních událostí. Pro nejmladší návštěvníky je tu připraven **zoooutek** nacházející se v centrální části parku na místě někdejších Larischových stájí. Můžete zde vidět stádo daňků, jeleny sika či pávy.

V zámeckém parku končí náš výlet.

<47,5 km> - /1,9 km asfalt/



Projekt spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013
PŘEKRAČUJEME HRANICE

TRASA ROWEROWA „Szlakiem przyrody”

os. Zofiówka • Bzie Zameckie • Ruptawa • os.
Moszczenica • Szotkowice •
Gołkowice •
Karviná-Staré Město • Karviná-Fryštát •
Karviná-Darkov

Trasa rowerowa „Szlakiem przyrody” jest propozycją aktywnego poznawania fauny i flory, malowniczych krajobrazów i towarzyszących im wybranych zabytków Jastrzębia-Zdroju i Karviny oraz pozostałych miejscowości znajdujących się na trasie przejazdu. Szlak przebiega fragmentem subtrasy 13Z, Euroregionalnej Pętli Rowerowej 24C i Europejskiej Trasy Rowerowej Eurovelo R4.

OPIS TRASY:

Trasa rozpoczyna się na **osiedlu Zofiówka** (ul. Dębina, **273 m n.p.m.**). Okolice niedalekich **zalewisk pokopalnianych** (ul. Norwida) i **osadnika** znajdującego się przy **KWK „Zofiówka”** stanowią obszar występowania cennych gatunków flory i awifauny. Wśród tych pierwszych na uwagę zasługuje roślinność wodna i szuwarowa, jak chociażby rogatek sztywny, rdest ziemnowodny, jeziora większa czy pływacz zwyczajny. Druga grupa reprezentowana jest przez ptactwo wodne, wodno-błotne, legowe i przelotne, w tym m.in.: łabędzia niemieckiego, gęgawę, cyrankę, helmiajkę, głowienkę, bąka, bączka, błotniaka stawowego i brzeczka. Na terenach **hałdy „Kościelniak”** można ponadto spotkać brzoźnicę, świergotka łąkowego, kłaskawkę i białorzutkę. W zalewiskach występuje także rzadki dziś w Polsce mięczak - szczeżuja pospolita. Wsiadamy na rower i podążamy w stronę dzielnicy **Bzie Zameckie**. Od punktu startu aż do skrzyżowania ul. Długosza z ul. Matejki w Ruptawie będziemy podróżować wyłącznie fragmentem subtrasy 13Z. Kierujemy się na południe, jadąc kolejno ul. Dębina, Korfantego i Cichą, prowadzącą przez **las Kyndra (269 m n.p.m.)**. Ten największy kompleks leśny w mieście zajmuje powierzchnię 181 ha i leży na terenie poprzecinanych głębokimi jarami. Jego północną krawędź wyznacza potok Gmyrdek, do którego spływają mniejsze cieki wodne. Na uwagę zasługują fragment lasu ze starymi 150. letnimi **dębami szypułkowymi**. Obwód pnia jednego z nich wynosi 370 cm, natomiast drugiego 390 cm. Oba drzewa są pomnikami przyrody. Do ciekawych roślin występujących na terenie lasu należą: wilczomlecz słodki, piżmak wiosenny, kokoryczka okółkowa i konwalia wiosenna. Kompleks stanowi także ostoję dla wielu gatunków ptaków - dzięcioła średniego, dzięcioła dużego i dzięcioła zielonosiwego, jastrzębia, myszołowa, trzmiełojada i sowy. Owady reprezentowane są przez dwa chronione gatunki chrząszczy - biegacza wręgatego i biegacza zielonozłocistego.
<3,5 km> - /3,5 km asfalt/



Drzewo,
foto:

Zmierzamy dalej ul. Cichą do skrzyżowania z ul. Rolniczą i skręcamy w prawo. Gdybyśmy pojechali na wprost ul. Cichą, a następnie ul. Świerczewskiego i Klubową, dotrzemy do **dworu obronno** z 1605 r. w **Bziu Zameckim** (ul. Klubowa, **257 m n.p.m.**). Zbudowano go z kamienia i cegły, a do dziś przetrwały te fragmenty, które nie uległy zniszczeniu podczas II wojny światowej. Obronny charakter budowli składającej się z piwnicy i pierwszego piętra, podkreślają otwory strzelnicze. W obiekcie mieści się obecnie m.in. przedszkole oraz przychodnia. W zachodniej części parku podworskiego (ul. Klubowa) stoi pomnikowy **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia 470 cm, natomiast przy ul. Świerczewskiego znajdują się dwa pomniki przyrody - **lipa drobnolistna**, której obwód pnia wynosi 345 cm i **wiąz szypułkowy** z obwodem 355 cm. W **dolinie** przepływającego obok dworu **potoku Bzianka** rozciągają się łąki z rzadkim storczykiem szerokolistnym. Stanowią one doskonałe żerowisko dla spotykanych tu bocianów i dzierzby gąsiora. My kierujemy się na południe ul. Rolniczą, Podleśną i Matejki w stronę **Ruptawy**. Po lewej stronie (na wysokości ul. Matejki) rozciąga się **las Ruptawiec**, graniczący z gminą Pawłowice. Teren o powierzchni 36 ha porastają w większości drzewa liściaste. Do interesujących roślin występujących w Ruptawcu należy bluszcz pospolity, podrzeń żebrowiec i barwinek pospolity. Spotkać w nim można również drobny ssak - orzesznice. Przy ul. Matejki, ok. 150 m od drogi (przed skrzyżowaniem z ul. Długosza, **272 m n.p.m.**), stoją trzy pomnikowe **dęby szypułkowe**. Pierwszy o obwodzie pnia 380 cm, pozostałe dwa o obwodach 360 cm.
<8,7 km> - /1,5 km szuter; 3,7 km asfalt/

PL

Jedziemy w prawo ul. Matejki (prosto biegnie subtrasa 13Z), a następnie ul. Kochanowskiego obok **stawów hodowlanych Farskie Doły (249 m n.p.m.)**. Na terenie stawów rośnie wiele ciekawych gatunków flory, jak chociażby: tatarak, skrzyp olbrzymi, salwinia pływająca czy kotewka orzech wodny. Świat płazów reprezentowany jest m.in. przez kumaka górskiego, ropuchę zwyczajną i rzekotkę drzewną. Wnikliwy obserwator dostrzeże rusałkę admirała.
<10,8 km> - /2,1 km asfalt/

Docieramy do ul. Cieszyńskiej, skręcamy w lewo i wjeżdżamy w ul. ks. Płonki, przy której stoi **kościół rzymskokatolicki pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Marii Panny** (ul. ks. Płonki 5, **252 m n.p.m.**). Obecna, murowana świątynia została postawiona w latach 1947-1949 na miejscu drewnianego kościoła. Obok niej rośnie pomnikowy **dąb szypułkowy** o imieniu „Jakub”. Obwód pnia dębu wyniósł 420 cm. Kolejny, nieco mniejszy okaz o obwodzie pnia 410 cm, stoi na przyparafialnym cmentarzu.
<11,2 km> - /0,4 km asfalt/

Ponownie wsiadamy na rower i jedziemy dalej fragmentem Euroregionalnej Pętli Rowerowej 24C (ul. Żdziebły) w stronę Cisówek. Skręcamy w prawo i kierujemy się na zachód (w stronę Maryjowca) ul. Maryjowiec, Kołłątą oraz Żwirki i Wigury (na tym odcinku towarzyszy nam oznakowanie subtrasy 126Y). Po drodze (wzdłuż ul. Żwirki i Wigury, **277 m n.p.m.**) mijamy dwa duże kompleksy leśne. Jednym z nich jest rozciągający się po prawej stronie **las Białoszek** o powierzchni 110 ha. W południowo-wschodniej części kompleksu znajduje się aż siedem pomników przyrody, w tym największe na terenie miasta drzewo - **buk** o obwodzie 583 cm. Bogate runo leśne reprezentują takie gatunki, jak: wilczomlecz słodki, skrzyp olbrzymi, bluszcz pospolity, barwinek pospolity, żywiec gruczołowaty i kopytnik zwyczajny. Teren stanowi dogodne miejsce gniazdowania trzmiełojada, krogulca, jastrzębia i kobuza. Faunę uzupełniają ponadto chrząszcze - biegacz wręgaty i biegacz zielonozłocisty. Naprzeciwko Lasu Białoszek znajduje się drugi duży kompleks leśny - **las Pastuszyniec**, rozciągający się na powierzchni 180 ha, z czego 47 ha leży w granicach Jastrzębia-Zdroju. Występuje tu wiele rzadkich przedstawicieli flory i fauny. Do najcenniejszych roślin należą: wawrzynek wilczyłoko, piórkowiec kutnerowaty, turowiec tamaryszkowaty, barwinek pospolity, naręcznica błotna i bluszcz pospolity. Z ptaków w lesie można spotkać trzmiełojada, jastrzębia, kobuza i dzięcioła średniego. Żyje tu również rzadki gatunek chrząszcza (biegacz fioletowy) oraz motyla (mieniak tęczowic).
<15,3 km> - /4,1 km asfalt/

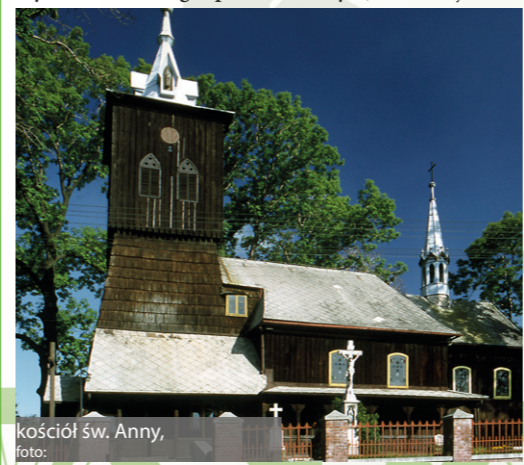
Podążamy w stronę osiedla **Moszczenica**. Trasa biegnie ul. Piaskową i Frysztacką, która dochodzi do skrzyżowania z ul. Ranozka. Jedziemy nią krótko na północ, a następnie skręcamy w odchodzącą w lewo ul. Komuny Paryskiej i docieramy w okolice **Szkoły Podstawowej nr 16** (ul. Komuny Paryskiej 18c, **233 m n.p.m.**). Jedną ze szkolnych sal przeznaczono na **Muzeum**

PL

Regionalne im. prof. Rudolfa Ranozka - wybitnego asyrologa i hetytologa. W placówce zgromadzono przedmioty związane z jej partonem, historią szkoły i dziejami miejscowości. Nieco dalej (skrzyżowanie ul. Komuny Paryskiej i Dąbrowskiego) na tzw. „Polowiokach”, stoi **kapliczka św. Jana Nepomucena** z 1854 r., przy której corocznie odbywają się nabożeństwa ku czci świętego.
<19,5 km> - /1,7 szuter; 2,5 km asfalt/

Opuszczamy **Moszczenicę**, jadąc przez **Szotkowice** w kierunku granicy z Republiką Czeską (do skrzyżowania ul. Wyzwolenia z ul. 1 Maja w Gołkowicach towarzyszy nam fragment Euroregionalnej Pętli Rowerowej 24C i pokrywającej się z nią Europejskiej Trasy Rowerowej Eurovelo R4). Trasa prowadzi **doliną Szotkówki**. W obrębie rzeki lub na rozległych łąkach rozciągających się wzdłuż jej brzegów można znaleźć wiele gatunków ptaków, w tym m.in.: nurogęś, zimorodka, gąsiora, dudka, derkacza, świergotka. Ostatnio odnotowano obecność wydry europejskiej i bobra europejskiego. Żyje tu również szereg gatunków ryb, jak na przykład kleń, okoń i ukleja. Potok stwarza doskonałe warunki rozwoju dla rzęśli wiosennej, strzałki wodnej i moczarki kanadyjskiej.
<21,2 km> - /1,7 km asfalt/

Zmierzamy na południe ul. Szotkowską, zostawiając za plecami dolinę Szotkówki. Pokonujemy krótki odcinek drogą gruntową, a następnie ul. Leśną, ul. Borowicką i Wyzwolenia. Jesteśmy w Gołkowicach. Gdybyśmy skręcili w lewo i pojechali ul. 1 Maja dotrzemy do **kościola rzymskokatolickiego pw. św. Anny** (ul. 1 Maja 133,



kościół św. Anny,
foto:

Gołkowice, **240 m n.p.m.**). Piękna, drewniana świątynia o konstrukcji słupowej z zastosowaniem szalowania, została wzniesiona w 1878 r. Z zachodu przylega do niej czworoboczna, gotycka wieża z izbicą zwieńczona piramidalnym hełmem. Korpus kościoła składa się z nawy oraz trójbocznie zamkniętego prezbiterium. Wnętrze budowli posiada neogotycki wystrój.
<24,8 km> - /0,8 km droga gruntowa; 2,8 km asfalt/ My skręcamy w prawo i podążamy ul. 1 Maja, a następnie

PL

drogą lokalną. Przekraczamy granicę i jedziemy ul. Olśiny wzdłuż **staromiejskich stawów hodowlanych** znajdujących się w północnej części Karviny - w dzielnicy **Staré Město**, na granicy z miejscowością Petrovice u Karviné. Jedenaście zbiorników wodnych (Větrov, Čepák, Mělčina, Lipový, Dubový, Olšový, Sirotek, Šafař, Panic, Ženich, Vdovec) stanowi w znacznej mierze teren hodowli karpia. Z ptaków można spotkać w błotniaku stawowego, czapłę siwą i kormoran wielkiego. Na wałach stawów, w konarach starych drzew żyje pachnica dębowa - zagrożony wyginieciem gatunek chrząszcza z rodziny poświętnikowatych.
<28,2 km> - /3,4 km asfalt/

Ul. Olśiny docieramy do **dworu Olśiny** (ul. Olśiny 59/17, **220 m n.p.m.**). Obiekt został zbudowany przez hrabiego Mikołaja von Taffe. Główny budynek, podobnie jak chlewy, pochodzi z 1767 r., natomiast zespół stodół w kształcie litery „L” z 1832 r. W chwili obecnej znajduje się tutaj hotel i restauracja. Uruchomiono także ujeżdżalnię, przy której działa klub jeździecki prowadzący zajęcia z hipoterapii dla pacjentów pobliskiego uzdrowiska.
<29,3 km> - /1,1 km asfalt/

Kierujemy się teraz w stronę dzielnicy **Karviná-Fryštát**. Zmierzamy na południe ul. Olśiny, Bohumínská, Svatopluka Čecha i Karola Śliwky. Docieramy do głównego placu miasta, przy którym położony jest piękny **zamek Fryštát** (Masarykovo náměstí 1, **236 m n.p.m.**).



Zamek Fryštát,
foto: archiwum miasta Karvina

Z południowej strony budynek otoczony jest **parkiem w stylu angielskim**. Pierwotny park zamkowy założony w 1804 r., nazywany jest także obecnie **parkiem Bożeny Niemcowej** (park Boženy Němcové). Zajmuje on powierzchnię 36 ha. Z okresu założenia parku do dziś zachowały się niektóre alejki drzew. Obecnie prowadzone są prace mające na celu odnowę parku, polegające na uporządkowaniu terenu, rewitalizacji zieleni i postawieniu kilku ciekawych budowli. Do tej pory zostały już zrealizowane m.in. **kąpiel dla dzieci** i **altana Larischa**. Do stworzenia altany posłużyła płyta nagrobna z



Čís 3/Cel3
2007-2013

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013

PRZEKRACZAMY GRANICE

PL

grobu rodziny Larisch-Mönnichów znajdującego się niedaleko w Solcu (obecnie dzielnica Karviná-Doly). Postawiono go w latach 1916-1920 według projektu Leopolda Bauera z 1906 r., a zlokalizowany był ok 300 m na wschód od nieistniejącego już dziś zamku. Przeprowadzono także rekonstrukcję **grobu Larischów**. Częścią parku jest również **jezioro Loděnice** położone w ślepej odnodze rzeki Olzy oraz **amfiteatr**, gdzie w okresie letnim odbywa się szereg wydarzeń kulturalnych. Dla najmłodszych przygotowano **kąpiel ZOO** - zwierzyńiec zlokalizowany w centralnej części parku w miejscu dawnych stajni Larischa. Można w nim zobaczyć stado danieli, jelenia wschodniego czy pawie.
<32,8 km> - /3,5 km asfalt/

Ostatnim punktem naszej wycieczki jest dzielnica **Darkov**. Aby do niej dotrzeć, kierujemy się najpierw w stronę jeziora Loděnice (ul. Slámová), a następnie wzdłuż jego brzegu na południowo-wschód (początkowo drogą asfaltową przechodzącą w leśną). Dojeżdżamy do **rzeki Olzy**, która charakteryzuje się występowaniem bogatej fauny i flory. Z mięczaków zobaczymy tu m.in.: raka bagiennego, raka rzeczno i rozdętkę zaostroszoną. Przy brzegu spotkać można szczeżuję. Z ryb przeważnie występuje tu lipień pospolity, jelec pospolity, kleń i pstrąg. Na uwagę zasługują także dwa gatunki owadów - zorzynek rzeżuchowiec i rusałka admirał. Przy odrobinie szczęścia można dostrzec bielika zwyczajnego, siewczkę rzeczno i pliszkę zwyczajną. W dorzeczu Olzy żyją także bobry i wydry rzeczne. Ciekawsze gatunki flory reprezentowane są przez wiązówkę błotną i niecierpka gruczołowatego.

Skręcamy w lewo i kontynuujemy jazdę, zmierzając w kierunku przeciwnym do biegu jej nurtu. Po chwili docieramy na miejsce (**Karviná-Darkov, 230 m n.p.m.**). Znajdujące się w tej części miasta **Stare uzdrowisko - Léčebna Darkov (Lecznicza Darków)** posiada długą i bogatą historię, której początki sięgają 1867 r. Jego szybki rozwój spowodował, że w latach 1895-1902 musiały zostać dobudowane kolejne budynki. W 1895 r. założono **park zdrojowy** z cennym drzewostanem liczącym w tamtym okresie około 300 gatunków drzew (z czego obecnie 6 jest pomnikami przyrody). Kolejna rozbudowa uzdrowiska nastąpiła po 1931 r. Dzisiaj na kompleks uzdrowiskowy w historycznej części zdrojowej składają się: **Dom Zdrojowy, Stare uzdrowisko** (ul. Lázeňská 48/41) oraz **wille**. W parku zdrojowym stoi **kaplica św. Anny** oraz wiele ciekawych **rzeźb z brązu** wykonanych w II poł. XX w. W dzielnicy zdrojowej Karviny dobiega końca nasza rowerowa wycieczka.
<35,4 km> - /0,6 km droga leśna; 2 km asfalt/

CYKLISTICKÁ TRASA „Přírodní stezka“

sidl. Zofiówka • Bzie Zameckie • Ruptawa •
sidl. Moszczenica • Szotkowice •
Gołkowice •
Karviná-Staré Město • Karviná-Fryštát •
Karviná-Darkov

Cyklistická trasa „Přírodní stezka“ nabízí aktivní poznávání fauny a flóry, malebné krajiny a doprovozájících je vybraných památek Jastrzębia-Zdroju a Karviné a také dalších lokalit nacházejících se na trase. Trasa vede úsekem subtrasy 13Z, Euroregionálního cyklookruhu č. 24C a Evropské cyklistické trasy Eurovelo R4.

POPIS TRASY:

Trasa začíná na **sidlišti Zofiówka** (ul. Dębina, **273 m.n.m.**). Okolí nedalekých **bažin** vzniklých v důsledku těžby uhlí (ul. Norwida) a **usazovací nádrže** nacházející se u **Dolu „Zofiówka“** (KWK „Zofiówka“) tvoří oblast,



KWK „Zofiówka“,
foto: R.Sitek

v níž se vyskytují vzácné druhy ornitofauny a flóry. Za zmínku stojí především vodní rostlinstvo a rákosí, jako například růžkatec ponořený, rdesno obojživelné, řečanka či bublinatka obecná. Můžeme zde také pozorovat ptactvo vodní, pobřežní a přelétající, mj. labuť velkou, husu velkou, zrzohlávku rudozobou, poláka, bukače velkého, bukáčka malého, motáka pochopa a cvrčíku slavíkovou. Na území **haldy „Kościelniak“** můžeme také potkat břehuli, lindušku luční, bramborníčka či bělořita. V bažinách se vyskytuje také dnes už v Polsku vzácný měkkýš - škeble říční.

Sedáme na kolo a jedeme ve směru městské části **Bzie Zameckie**. Od výchozího bodu až po křižovatku ul. Długosza s ul. Matejki



v Ruptawie pojedeme výhradně úsekem subtrasy 13Z. Směřujeme na jih a jedeme postupně ul. Dębina, Korfantego a Cicha, vedoucí **lesem Kyndra (269 m.n.m.)**. Tento největší lesní komplex ve městě se rozkládá na ploše 181 ha a leží na území protínaném hlubokými úvozy. Jeho severní okraj je vyznačen potokem Gmyrdok, do něhož se slévají menší vodní toky. Naši pozornost si zaslouží úsek lesa se starými 150letými **duby letními**. Obvod kmene jednoho z nich činí 370 cm a druhého 390 cm. Oba stromy jsou přírodními památkami. K zajímavým rostlinám rostoucím na území lesa patří prýsec sladký, pižmovka mošusová, kokořík přeslenatý a konvalinka vonná. Les je také útočištěm pro ptáky - strakapouda prostředního, strakapouda velkého a žlunu šedou, jestřáb, káně lesní, včelojed lesní a sova. Hmyz tu reprezentují dva chráněné druhy brouků - střívlík měděný a střívlík zlatolesklý. **<3,5 km> - /3,5 km asfalt/**

Dále jedeme ul. Cicha ke křižovatce s ul. Rolniczą a odbočujeme vpravo. Kdybychom jeli rovně ul. Cicha a dále ul. Świerczewskiego a Klubową, dojeli bychom k **obranému dvoru** z r. 1605 v **Bziu Zameckim**



Dwór obronny,
foto:

(ul. Klubowa, **257 m.n.m.**). Dvůr byl postaven z kamene a cihly a dodnes se dochovaly ty části, které nebyly zničeny během II. světové války. Obranný charakter budovy skládající se ze sklepů a prvního patra podtrhují střílny. V současné době sídlí tady mimo jiné mateřská škola a lékařská ordinace. V západní části podworského parku (ul. Klubowa) roste památkový **dub letní** o obvodu kmene 470 cm a na ul. Świerczewskiego se nachází dvě přírodní památky - **lípa malolistá**, jejíž obvod kmene činí 345 cm a **jilm vaz** o obvodu 355 cm. V **údolí potoka Bzianka** tekoucího kolem dvora se rozkládají **louky** s vzácným prstnatcem májovým. Jsou dokonalým krmelištěm čápů a tuhýka obecného. My jedeme na jih ul. Rolniczą, Podlešną a Matejki ve směru **Ruptawy**. Po levé straně (na úrovni ul. Matejki) se rozkládá **les Ruptawiec**, jenž hraničí s obcí Pawłowice. Území o rozloze 36 ha je ve většině porostlé

CZ listnatými stromy. K zajímavým rostlinám nacházejícím se v Ruptawcu patří břečtan popínavý, žebrovice různolistá a barvinek menší. Můžeme tu také potkat drobného savce - plšika lískového. Na ul. Matejki, zhruba 150 m od cesty (před křižovatkou s ul. Długosza, **272 m.n.m.**), stojí tři památkové **duby letní** o obvodech kmene 380 cm, 360 cm a 360 cm. **<8,7 km> - /1,5 km suť; 3,7 km asfalt/**

Jedeme vpravo ul. Matejki (rovně vede subtrasa 13Z) a následně ul. Kochanowskiego vedle **chovných rybníků Farskie Doły (249 m.n.p.m.)**. Na území rybníků roste mnoho zajímavých druhů flóry, jako třeba puškovec, přeslička největší, nepukalka vzplývající, či kotvice plovoucí. K obojživelníkům žijícím na tomto území patří mj. kuňka žlutobřichá, ropucha obecná a rosnička zelená. Bystrý pozorovatel zahlédne babočku admirála. **<10,8 km> - /2,1 km asfalt/**

Přijíždíme k ul. Cieszyńskiej, odbočujeme vlevo a vjíždíme na ul. ks. Płonki, na níž stojí **římskokatolický kostel Neposkvrněného srdce Panny Marie** (ul. ks. Płonki 5, **252 m.n.m.**). Nynější zděný chrám byl postaven v letech



Drzewa,
foto:

1947-1949 na místě dřevěného kostela. Vedle něho roste památkový **dub letní** jménem „**Jakub**“. Obvod jeho kmene činí 420 cm. Další, o něco menší - o obvodu kmene 410 cm, roste na farním hřbitově. **<11,2 km> - /0,4 km asfalt/**

CZ Opět sedáme na kolo a jedeme dál úsekem Euroregionálního cyklookruhu č. 24C (ul. Żdziebly) ve směru Cisówki. Odbočujeme vpravo a jedeme na západ (ve směru Maryjowca) ul. Maryjowiec, Kołłataja a Żwirki i Wigury (na tomto úseku nás doprovází značení subtrasy 126Y). Po cestě (podél ul. Żwirki i Wigury, **277 m.n.m.**) můžeme dva velké lesní komplexy. Jedním z nich je **les Białoszek** rozkládající se napravo na ploše 110 ha. V jihovýchodní části komplexu se nachází až sedm přírodních památek, mj. největší strom na území města - **buk** o obvodu 583 cm.

CZ Bohaté lesní rostlinstvo zastupují mj. následující druhy: prýsec sladký, přeslička největší, břečtan popínavý, barvinek menší, kyčelnice žláznatá a kopytník evropský. Toto území je také vhodné pro hnízdění včelojeda lesního, krahujce, jestřába a ostříže lesního. Hmyz tu reprezentují brouci - střívlík měděný a střívlík zlatolesklý. Naproti lesu Białoszek se nachází druhý velký lesní komplex - **les Pastuszyniec**, rozkládající se na ploše 180 ha, z toho 47 ha na kraji Jastrzębia-Zdroju. Nachází se tu mnoho vzácných zástupců fauny a flóry. K nejvýznamnějším rostlinám patří: lýkovec jedovatý, barvinek menší, kapradiník bažinný a břečtan popínavý. Můžeme zde vidět i následující ptáky: včelomeda lesního, jestřába, ostříže lesního či strakapouda prostředního. Žije tu také vzácný druh brouka (střívlík fialový) a motýla (batolec duhový). **<15,3 km> - /4,1 km asfalt/**

Jedeme ve směru sídliště **Moszczenica**. Trasa vede ul. Piaskową a Frysztacką, která směřuje ke křižovatce s ul. Ranoszka. Chvilí po ní jedeme a směřujeme na sever, následně odbočujeme na ul. Komuny Paryskiej vedoucí vlevo a přijíždíme k **Základní škole č.16** (ul. Komuny Paryskiej 18c, **233 m.n.m.**). V jedné ze školních místností se nachází **Regionální muzeum prof. Rudolfa Ranoszka** - významného asyrologa a chetitologa. Ve škole jsou shromážděny předměty související s historií školy, dějinami města a jejím patronem. Kousek dál (křižovatka ul. Komuny Paryskiej a Dąbrowskiego) na tzv. „Polowiokach“, stojí **kaplička sv. Jana Nepomuckého** z r. 1854, při které se každoročně konají bohoslužby. **<19,5 km> - /1,7 km suť; 2,5 km asfalt/**

Opouštíme **Moszczenicę**, jedeme přes **Szotkowice** ve směru hranice s Českou republikou (ke křižovatce ul. Wyzwolenia s ul. 1 Maja v Gołkowicích nás doprovází úsek Euroregionálního cyklookruhu č. 24C a Evropské cyklistické trasy Eurovelo R4). Trasa vede **údolím Szotkówki**. V okolí řeky a na rozlehlých loukách lemujících řeku můžeme najít mnoho druhů ptáků, mj. morčáka velkého, ledňáčka říčního, tuhýka obecného, žlunu šedou, chřástala polního, lindušku luční. V poslední době byla zaznamenána i přítomnost vydry říční a bobra evropského. Žije tu také mnoho druhů ryb, mj. jelec tloušť, okoun a ouklej obecná. Potok vytváří dokonalé podmínky pro rozvoj hvězdoše jarního, šípatky střelolisté a vodního moru kanadského. **<21,2 km> - /1,7 km asfalt/**

Směřujeme na jih ul. Szotkowską a za zády necháváme údolí Szotkówki. Krátký úsek trasy zdoláme po polní cestě a následně jedeme ul. Leśną, Borowicką a Wyzwolenia. Nacházíme se v Gołkowicích. Kdybychom odbočili vlevo a jeli ul. 1 Maja, přijeli bychom k **římskokatolickému kostelu sv. Anny** (ul. 1 Maja 133, Gołkowice, **240 m.n.m.**). Krásný dřevěný chrám má sloupovou konstrukci s použitím bednění a byl postaven v r. 1878. Ze západu k němu přiléhá čtyřboká gotická věž s kuželovitou kopulí. Trup kostela se skládá z lodi a trojboce uzavřeného presbytáře. Interiér kostela je v neogotickém stylu.

CZ **<24,8 km> - /0,8 km polní cesta; 2,8 km asfalt/** My odbočujeme vpravo, jedeme ul. 1 Maja, a následně po místní komunikaci. Překračujeme hranice a jedeme ul. Olšiny podél **staroměstských chovných rybníků** nacházejících se v severní části Karviné - v městské části **Staré Město**, na hranici s obcí Petrovice u Karviné. Jedenáct vodních nádrží (Větrov, Čepák, Mělčina, Lipový, Dubový, Olšový, Sirotek, Šafař, Panic, Ženich, Vdovec) tvoří ve značné míře místo vhodné pro chov kaprů. Můžeme tu potkat mj. následující druhy ptáků: motáka pochopa, volavku popelavou či kormorána velkého. Na hrázích rybníků, v korunách starých stromů, žije páchník hnědý - ohrožený druh brouka z čeledi zlatohlávkovitých. **<28,2 km> - /3,4 km asfalt/**

Ul. Olšiny dojedeme ke **dvoru Olšiny** (ul. Olšiny 59/17, **220 m.n.m.**). Objekt nechal postavit hrabě Mikuláš von Taffe. Hlavní budova, stejně jako chlévy, pochází z r. 1767, avšak komplex stodol ve tvaru písmene „L“ byl postaven v r.1832. Nyní se tu nachází hotel a restaurace. Funguje tu také jízdárna, kde působí jezdecký klub, jenž provozuje hipoterapii pro pacienty nedalekých lázní. **<29,3 km> - /1,1 km asfalt/**

Jedeme ve směru městské části **Karviná-Fryštát**. Směřujeme na jih ul. Olšiny, Bohumínská, Svatopluka Čecha a Karola Šliwky. Přijíždíme na náměstí, kde stojí krásný **zámek Fryštát** (Masarykovo náměstí 1, **236 m.n.m.**). Před hlavní budovou vznikl okrasný park, v jehož středu stála kamenná **kašna**. Z jižní strany je zámek obklopen zámeckým parkem v anglickém stylu. Původní zámecký park, založený v roce 1804, je dnes nazýván **parkem Boženy Němcové**. Rozprostírá se na ploše 36 ha. Z období jeho založení se dodnes dochovaly některé stromové aleje. Nyní park prochází obnovou, jejíž součástí jsou terénní úpravy, celková revitalizace zeleně a realizace několika zajímavých staveb. Doposud byly realizovány **dětský koutek** a **Larischův altán**. Altán byl vytvořen z původní Larisch-Mönnichovské hrobky, která stála v Solci (dnešní místní část Karviné-Doly). Postavena byla podle návrhu (r. 1906) vídeňského architekta Leopolda Bauera v letech



Stare Uzdrawisko,
foto:



EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Projekt spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013
PŘEKRAČUJEME HRANICE

1916-1920 a stála cca 300 východně od zámku v Solci. Byla také provedena rekonstrukce **Larischovy hrobky**. Součástí parku je také **jezero Lodénice** nacházející se ve slepém rameni řeky Olzy a **amfiteátr**, kde se v letním období koná mnoho kulturních událostí. Pro nejmladší návštěvníky je tu připraven **zookoutek** nacházející se v centrální části parku na místě někdejších Larischových stájí. Můžete zde vidět stádo daněk, jeleny sika či pávy. **<32,8 km> - /3,5 km asfalt/**

Poslední zastávkou našeho výletu je městská část **Darkov**. Abychom tam dojeli, musíme jet nejdříve ve směru jezera Lodénice (ul. Slámova) a pak podél jeho břehu na jihovýchod (zpočátku po asfaltové silnici, která později přechází v lesní cestu). Přijíždíme k **řece Olši**, která se vyznačuje bohatým výskytem fauny a flóry. Z měkkýšů tu můžeme zahlédnout mj. raka bahenního, raka říčního a levatku ostrou. U břehu můžeme potkat škebli. Z ryb se zde převážně vyskytuje lipan podhorní, jelec proudník, jelec tloušť a pstruh. Naši pozornost si také zaslouží dva druhy hmyzu - bělásek řeřichový a babočka admirál. S trochou štěstí zahlédneme orla mořského, kulíka říčního či konipase. V povodí Olše žijí také bobři a vydry říční. K nejzajímavějším druhům flóry patří tužebník jilmový a netýkavka žláznatá.

Odbočujeme vlevo a jedeme dál proti proudu. Po chvíli přijíždíme na místo (**Karviná-Darkov, 230 m.n.m.**). Nacházející se v této části města **Staré lázně - Léčebna Darkov** mají dlouhou a bohatou historii, jejíž počátky se datují do r.1867. Z důvodu jejich rychlého rozvoje bylo třeba v letech 1895-1902 dostavět další budovy. V r.1895 byl založen **lázeňský park** s cenným porostem čítajícím v té době zhruba 300 druhů stromů (z toho 6 z nich jsou nyní přírodními památkami). K dalšímu rozšíření lázní došlo po r.1931. Nyní se lázeňský komplex v historické lázeňské části skládá z **Lázeňského domu, Starých lázní a vil**. V lázeňském parku stojí **kaple sv. Anny** a mnoho dalších zajímavých **bronzových soch** z II. pol. XX. století. V lázeňské části Karviné končí náš cyklistický výlet. **<35,4 km> - /0,6 km lesní cesta; 2 km asfalt/**